



O B S A H

Kázeň ZAČIATOK NOVÉHO VEKU Ján Henžel	4
Rozhovor ČLOVEK ZAKLADATEĽ Tomáš Grulich	8
Téma PLANT.sk	10
Komentár ISLAM VS. KREŠŤANSTVO Štefan Markuš	18
Filozofické okienko ÚČEL SVÄTÍ PROSTRIEDKY Tibor Máhrik	21
Misia SRDÍČKO NA HNILIČKO Jiří Dohnal	24
Úvahy z trolejbusu SILVESTROVSKÝ SMOG TRAJA KRÁLI Tomáš Komrska	26
RELAX	29
Na margo dní POMENOVÁŤ Miroslav Kocúr	30



PLANT[†].sk

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) **Individuálne objednávky:** cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2017

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko,

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Rastislav Števko **Dizajn a grafické spracovanie:** Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43 **Adresa redakcie:** Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,
e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk **Vydavateľ:** Media Svatava, spol. s r.o. **Vyšlo:** 20. 1. 2017 **Tlač:** ARTMED, spol. s r.o.

EV: 2670/08 **ISSN:** 1337-6985

NAŠA DESAŤROČNÁ CESTA

„Myslím si, že najlepšie je dozvedieť sa o každom vysvetlení – prečo niečo vzniká, prečo to je a prečo niečo zaniká.“ (Sokrates)

Pred desiatimi rokmi vyšlo prvé číslo Dialógu. „Načo nám bude takýto časopis?“ – dozvedali sa mnohí. Dnes s vďačnosťou konštatujeme, že tá otázka vyšla z módy. V jubilejnom roku máme viac podporovateľov ako odporcov.

Januárové číslo desiateho ročníka nám pripomína Rosettskú dosku¹ s trojznačným odkazom. Je do nej vyrytá naša minulosť, prítomnosť a naznačuje smerovanie aj do budúcnosti. Je nositeľom zrozumiteľnej správy a metaforicky rieši problémy Sokratovej múdrosti: Prečo sme vznikli? Prečo pretrvávame? a Prečo nechceme zaniknúť?

Na počiatku bola túžba po poznaní. Dialóg sa narodil z jednoduchaj a úprimnej zvedavosti. Chceli sme sa dozvedieť, ako žije cirkvi v dobe postmodernity. Čo sa v priebehu rokov zmenilo a čo naše zbory zachovali z dedičstva otcov? Starosť o zachovanie prebudeneckej (evanjelikálnej) tradície na Slovensku nás motivovala – a čo iné, ak nie printové médium by mohlo naše ambície naplniť?

Poskytnúť príležitosť, aby sa k problémom života cirkvi mohli vyslovovať všetci – toto bolo prioritou. Navyše, adekvátne reflektovanie života „ovečiek“ zo strany vedenia cirkvi sme pokladali za zmysluplnú výzvu. Odpovede často neprichádzali a ak prichádzali, neuspokojovali.

Na otázku „prečo sme?“ odpovedáme, že nadšenie pre dosiahnutie našich zámerov trvá. Elán pokračovať máme v génoch. Vyhľadávame nových autorov. Túžba pozdvihnúť obsahovú aj publicistickú úroveň časopisu je neustála. Veríme, že v cirkvi sú ľudia, ktorí dokážu myšlienky zrozumiteľne formulovať. Pritiahnuť k spolupráci kreatívnu generáciu je však umením. Aj tvorcovia časopisu sa učia. Dnešok je výzvou a nepochybne súvisí s budúcnosťou. Neochota prispievať do rubrik časopisu kazateľmi je pre Redakčnú radu záhadou. Veď pero či klávesnica počítača je pracovným nástrojom všetkých, ktorí sa opovážia postaviť za kazateľnicu modlitebni. V tejto oblasti sme nedospeli k porozumeniu odkazu apoštola Pavla: *„Keď som bol dieťa, hovoril som ako dieťa, zmyšľal som ako dieťa, usudzoval som ako dieťa. Keď som sa stal mužom, zanechal som detské spôsoby.“* (1K 13, 11). Takže na otázku „prečo sme?“ odpovedáme protiotázkou: *„Kedy zanecháme detské spôsoby zmyšľania (že nie sme literárne ani inak nadaní) a konečne sa zmeníme na „dospelákov“, ktorí sú schopní kompetentne sa vyjadrovať?“*

Veríme, že Dialóg ako diskusný mesačník má nezastupiteľné poslanie v prostredí veriacich ľudí. Sme presvedčení, že cirkvi sa musí s otázkami súčasnej doby seriózne zaoberať, lebo je to jej poslanie. Nazdávame sa, že ak začneme spochybňovať zmysel otázok „zdola“ o budúcnosti cirkvi a najmä o jej stretoch so sekulárnym svetom, tak sa vzdľufujeme od pravidelných návštevníkov bohoslužieb.

Deti nikdy nespochybňujú posolstvo rozprávok. Ak rozprávkam prestanú veriť, potom už prestávajú byť deťmi. Podobne, ako majú rozprávky v detskom veku nezastupiteľnú úlohu, tak aj diskusný kresťanský časopis v dospelom veku má vzdelávaciu funkciu v živote veriacich. Chceme spoločne hľadať východiská z ich spleťností aj „zajtra“. Tak nám v tom Pán Boh pomáhaj!



ŠTEFAN MARKUŠ
(predseda Redakčnej rady)

1. Rosettská doska pochádza z ptolemaiovského obdobia. Do kamennej dosky je vytesaný jediný text v troch rozličných jazykoch (v dvoch staroegyptských jazykoch a v starovekej gréčtine).

ZAČIATOK NOVÉHO VEKU

Zjavenie 21–22

JÁN HENŽEL

(kazateľ, vysokoškolský učiteľ, tajomník Cirkvi bratskej)

Mesiac január je pomenovaný podľa rímskeho boha Janusa. Ten sa vyznačuje tým, že má dve tváre. Jedna je obrátená dozadu a druhá dopredu. To je priliehavé, lebo v januári sa naozaj zvykneme pozeráť dozadu na obdobie, ktoré je za nami, ale aj dopredu do roka, do ktorého práve vstupujeme. Keby sme si prečítali 19.–20. kapitolu, tak tam by sme sa pozerali dozadu a videli by sme spolu s Jánom mesto Babylon, ktoré reprezentuje svetskú kultúru s jej materializmom a mravnou korupciou. A videli by sme úpadok aj konečný pád tejto kultúry.



Prvú nedeľu nového roku sa chceme pozrieť spolu s Jánom do budúcnosti. Tam uvidíme úplne iné mesto, nový Jeruzalem. Prečítajme si o tom niekoľko veršov zo Zj 2,1–5: *Videl som nové nebo a novú zem, lebo prvé nebo a prvá zem sa pominuli a ani mora už niet. A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, pripravené ako nevesta, ozdobená pre svojho ženicha. Od trónu som počul mohutný hlas: Pozri, Boží stánok medzi ľuďmi. Boh bude s nimi prebývať a oni budú jeho ľuďmi; on sám, ich Boh, bude s nimi. Zotrie im z očí každú slzu a smrť už viac nebude, ani smútok, ani nárek, ani bolesť už nebude, lebo čo bolo skôr, sa pominulo. A ten, čo sedel na tróne, povedal: Hľa, všetko tvorím nové. A dodal: Napíš, že tieto slová sú verné a pravdivé.*

Ako každý koniec roka, i teraz prinášali svetové agentúry prehľady najdôležitejších udalostí. Najčastejšie to boli dosť deprimujúce príbehy: nechtuté škandály najmocnejších mužov zemegule, vyvražďovanie ľudí v Sýrii, tisíce ľudí pochovaných zemetrasením v Taliansku; teroristické útoky v Paríži, Nice, Bruseli či v Berlíne. A u nás? Hoci sme už dosť skeptickí, nové voľby prinášajú aspoň iskierku nádeje. Ocitli sme sa však v tmavej realite.

Kam sa máme obrátiť...

...v takomto svete, v ktorom je tak málo dôvery a viery v čokoľvek a v kohokoľvek? Kde zazrieme aspoň lúč svetla v túto 1. nedeľu nového roka? Aj apoštol Ján stál na konci 1. storočia, ktoré bolo možno ešte deprimujúcejšie ako naše, a predsa zazrel lúč nádeje. A tak maľuje obraz pokoja, nového poriadku a spravodlivosti. *A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem.*

Vyzerá to ako akýsi nepravdepodobný symbol večnosti. Mesto? Predstavme si nejaké väčšie mesto, napríklad Bratislavu, Prahu či Londýn. Napadlo by vám, že by mohlo ktoréhoľvek z nich predstavovať

nebo? Mesto veru nie je žiadnym nebeským symbolom. Pod nebom si predstavujeme milých anjelov na oblakoch, hrajúcich na harfách. Ale mesto? Čo tým Ján chcel povedať? Ján vidí mesto, nádherné a mohutné. Jeho ulice sú vydláždené priehľadným zlatom, čo si žiaden chemik na svete nevie predstaviť. Jeho hradby sú z drahokamov. Už asi ani nebudú vzácne, lebo budú také bežné, že z nich budú stavať múry. Každá z jeho 12-tich brán bude z jedinej perly.

Samozrejme, to všetko sú symboly. Ján používa bežné apokalyptické symboly, aby nám znázornil nepredstaviteľnú slávu. Jedno je však úplne jasné: Všetka táto sláva nie je nejaký nadpozemský prchavý oblak. Nie je to dokonca ani obnovená rajská záhrada. Je to mesto. V 21. kapitole ho aj umiestňuje: *Videl som nové nebo a novú zem. Lebo prvé nebo a prvá zem sa pominuli a ani mora už niet. A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem.* Teda sväté mesto, nový Jeruzalem na novej zemi. Kresťanská nádej je hmotná a spoločenská. Je to mesto. Je to miesto, kde sa zachová a cení ľudská kultúrna rôznorodosť. *V jeho svetle budú kráčať národy a králi zeme vnesú doň svoju slávu.* Tam sa zabudne na staré triedne a rasové rozdiely. Je tam strom života, ktorý prináša ovocie na uzdravenie národov. Je to obraz slávnej kozmopolitnej harmónie. Podobá sa starému poriadku, len je oveľa, oveľa lepšia. Také je Božie mesto.

Ján na konci knihy Zjavenia reaguje na to, čo sa stalo na začiatku knihy Genezis. Vtedy hriech pokazil naše ľudské prostredie, a čo je ešte horšie, oddelil nás, ľudí, od Boha. V týchto posledných kapitolách Ján opisuje presný opak tých nešťastných dôsledkov. Všetko, čo ohrozuje a kazí šťastie človeka, je systematicky vylúčené z tohto obrazu. Preto napríklad píše, že *ani mora už niet*. Pre nás je more fascinujúcim a nádherným miestom dovolení, ale pre židov nebolo. Židia v ňom videli démonickú

silu. Aj v predchádzajúcich kapitolách Ján píše, že z mora vystúpila šelma tyranie. Nič také už nebude v novom Jeruzaleme. Ak si budete chcieť zaplávať v novom Jeruzaleme, budete to musieť urobiť v rieke života, lebo tam už more nebude.

Nielen to – tam nebude už ani žiadne utrpenie. *Zotrie im z očí každú slzu a smrti už viac nebude, ani smútku, ani náreku, ani bolesti už nebude.* To len Adamova vina priniesla utrpenie a smrť na svet. Od tej chvíle až doteraz je aj najväčší výtobyť a šťastie, ktoré ľudská bytosť môže okúsiť, narušené blížiacim sa hrobom. Nič také už v novom Jeruzaleme nehrozí.

Čo bude?

Nebude tam ani hnevu a odsúdenia: *Prišiel jeden zo 7 anjelov, ktorí mali 7 čiaš, naplnených 7 poslednými pliahami, a takto prehovoril ku mne: Pod', ukážem ti nevestu, Baránkovu ženu.* Takže tento anjel, ktorý bol doteraz agentom hrozného súdu, sa stal turistickým sprievodcom. *Už viac nebude nič prekliate.* Trest bol zaplatený aj prijatý. Boží ľud je už oddelený aj od prítomnosti hriechu a všetkých dôsledkov, ktoré priniesol hriech do sveta. Nič nemôže ohroziť pokoj nového Jeruzalema. Nový Jeruzalem má nepreniknuteľné múry. Lenže už ich ani nepotrebuje, lebo jeho brány sú vždy otvorené, lebo už nemá žiadnych nepriateľov.

Naša predstava Ježiša
je zafarbená
sentimentálnymi farbami
z jeho prvého príchodu
v betlehemskej maštali.

A výsledok? Tí, ktorí tam bývajú, sa tešia voľnému prístupu k samému Bohu. *Ale Boží a Baránkov trón bude v ňom a jeho služobníci mu budú slúžiť. Budú vidieť jeho tvár a jeho meno bude na ich čelách.* Ján teda využíva každý možný obraz na to, aby znázornil intimitu tohto nového vzťahu s Bohom. V ďalšom texte používa obraz Otca a syna: *Kto zvíťazí, zdedí toto; a ja mu budem Bohom a on mi bude synom.* Náš vzťah s Bohom bude intímny vzťahom Otca s dieťaťom. Na inom mieste zase používa obraz manželstva: *Pod', ukážem ti nevestu, Baránkovu ženu.*

Toto všetko nie sú len chvíľkové záblesky, ktoré Boží ľud z času na čas bude môcť zažiť. Ján zdôraz-

ňuje, že budú neustále prežívať a uvedomovať si takýto intímny vzťah s Bohom.

Ako môže byť Ján takým optimistom? Veď je vyhnancom Rímskej ríše na pustom ostrove Patmos. Nie sú to len jeho svetlé halucinácie, ktoré vyvoláva jeho smrteľná úzkosť? Nie, toto nie je fantázia. Ján píše proroctvo. On je o ňom presvedčený. Prečo? Z jediného dôvodu. Na rozdiel od nás, Ján nebol sklamaný z vodcov. Predovšetkým sa nesklamal v jednom Vodcovi. Bol jeden Vodca, ktorému Ján absolútne dôveroval. Vedel, že tento jeden Vodca zlomil moc zla a uviedol nový poriadok pokoja a spravodlivosti, ktorý predstavuje nové mesto Jeruzalem.

Vzbúrený svet

Tento svet, ktorý Boh stvoril ako dobrý, je v stave vzbury. Ján vie, že zúri boj. V týchto záverečných kapitolách opisoval, ako mocnosti zla úspešne ovládli svet. Skorumpovali kultúru na bordel ľudského materializmu a vášni a premenili spoločnosť na džungľu. Za tým všetkým stojí veľký drak, uzurpátor, diabol, starý had. Do veľkej miery bola jeho vzbura úspešná. Ľudstvo sa pridalo k diablove. Jedni radi a aktívne, iní s ním kooperujú, len aby mali pokojný život. Jedni aj druhí však boli zaplatení, zvedení či oklamaní, ale všetci sa stali jeho učeníkmi. Ján vie, že tento svet je územím, ktoré okupuje nepriateľ. Prebieha zúrivý boj medzi Dobrým a Zlým. Preto je tento svet takým smutným miestom. Preto sú bulletinové svetových agentúr také smutné.

Biblia je však príbehom pravého Kráľa a jeho vlády. Nepochybne mohol obsadiť tento svet obrovskou armádou anjelov a donútiť ho ku kapitulácii násilím. To však nie je jeho stratégia. On si zvolil osobne oveľa riskantnejší postup. Stane sa to v dvoch dejstvách. V prvom dejstve príde sám. Zanechá svoje vojsko a moc. Prichádza prezlečený za obyčajného človeka, na ktorom nie je nič božského. Prichádza neozbrojený ako bezbranný civilista. A účel tohto nebezpečného poslanca? Vyzvať Satana, veľkého Uzurpátora, k rozhodujúcej osobnej bitke a zasadiť mu smrteľný úder. Cieľ tohto nebezpečného poslanca? Vyslobodiť mužov a ženy spod démonického moci a sfomovať z nich lojálne spoločenstvo odporcov priamo diablove pod nosom. Zámer tohto nebezpečného poslanca? Pripraviť podmienky k dňu definitívnej víťaznej okupácie, keď sa Kráľ kráľov vráti, aby prevzal kráľovstvo, ktorého semeno už tajne zasial, a verejne ustanoviť svoju vládu nad celým vesmírom.

V čase, keď Ján písal tieto kapitoly, prvé štádium tejto stratégie bolo už úspešne zavŕšené. Inkognito invázia bola už uskutočnená. Práve sme oslavovali jej dvetisíce výročie. Kresťanské Vianoce sú tým dňom, keď Kráľ prišiel na túto zem preoblečený a neozbrojený. Vo svojom evanjeliu to Ján opísal tak, že Slovo sa stalo telom. Teraz, na konci Zjavenia, sa

Ján díva dopredu – na druhú fázu Božej stratégie. Díva sa dopredu na Boží deň víťazstva, keď sa Kráľ objaví znova. Teraz však už nie preoblečený, ale ozdobený mnohými korunami. Nie sám, ale sprevádzaný nebeským vojskom. Nie neozbrojený, lebo *z úst mu vychádza ostrý meč*. Je to tajomná postava, lebo jeho meno nepozná nik, iba on. Nie je to však anonymná postava. Jeho meno je Slovo Božie.

Je nepomerne lepšie
stať sa kresťanom
zo strachu,
ako vôbec.

Áno, je to Ježiš Kristus. Ten istý Kristus, ktorý prišiel v tele na prvé Vianoce. Jeho poslaním však už teraz nie je nepozorovaná sabotáž diablovej nadvlády, ale oslňujúci Blitzkrieg – blesková vojna. Tentokrát krv na jeho plášti nie je jeho vlastná, ale jeho porazeného nepriateľa. Naša predstava Ježiša je zafarbená sentimentálnymi farbami z jeho prvého príchodu v betlehemskej maštali. V našej predstave je príliš málo farieb z jeho druhého príchodu v sláve. Keď sa Ján díva na začiatok nového veku, vidí takého Ježiša, aký bude: odetý v sláve. *Na plášti a na bedrách má napísané meno: Kráľ kráľov a Pán pánov*.

Všimnime si, ako nebo odpovedá na tento súdny akt: *Potom som počul akoby mohutný hlas veľkého zástupu v nebi, ktorý volal: Haleluja! Spása, sláva a moc nášmu Bohu, lebo jeho súdy sú pravdivé a spravodlivé; veď odsúdil veľkú neviestku, ktorá svojím smilstvom kazila zem, a pomstil sa za krv svojich služobníkov z jej ruky. A druhý raz volali: Haleluja! Jej dym vystupuje na veky vekov*. My často citujeme Ježišove slová o veľkej radosti, ktorá je v nebi nad hriešnikom, ktorý sa kajú. Niekeď však možno zámerne zabúdame, že Biblia hovorí aj o tom, že nebo sa teší Božej pomste za hriech. Zlo nie je niečo, voči čomu nebo pociťuje súcit. Peklo nie je neprijemnou myšlienkou pre nebo. Biblia hovorí, že tento svet je odsúdený pod Boží hnev a odsúdenie. Prečo teda Ján písal vo svojom evanjeliu, že „tak miloval Boh svet“? Preto, aby ten, kto uverí v jeho Syna, nezahynul, ale mal večný život. V tom je Božia láska voči svetu. Láska, ktorá posielala svojho Syna, aby zachránil ľudí z odsúdeného sveta skôr, ako bude vykonaný posledný rozsudok. Božia láska teda nie je ocenením dobroty sveta. Nebo nebude prelievať slzy nad kolapsom bezbož-

nej kultúry. Haleluja... *lebo jeho súdy sú pravdivé a spravodlivé*.

Tento súd je skalou, na ktorej spočíva Jánov optimizmus. Dovtedy nemôže byť nový Jeruzalem, kým zlo, ktoré preniklo celý svet a každú ľudskú dušu, nebude vykorenené. Keby zostala čo len kvapka tohto zla, viedlo by to k pádu nového Jeruzalema rovnako, ako to bolo so starým svetom.

Pocutie prvej hymny Ján opisuje takto: *Počul som akoby hlas veľkého zástupu, a akoby hlas mnohých vôd, a akoby hlas mocných hromov, ktorý volal: Haleluja! Lebo začal kralovať Pán, náš Boh vševládny: Radujme sa, plesajme a vzdávajme mu slávu, lebo nadišla Baránkova svadba a jeho žena sa pripravila. Bolo jej dané obliecť sa do čistého skvúceho kmentu. Lebo tým kmentom sú spravodlivé skutky svätých. Povedal mi: Napíš: Blahoslavení sú tí, ktorí sú povolani na Baránkovu svadobnú hostinu*.

Viem, že ľudia sú neradi, keď sa hovorí o súde. Ale keď sa Ján pozerá do budúcnosti, vidí koniec starého poriadku a začiatok nového. Nové môže stať len na ruinách starého. Keby nebolo peklo, potom prečo musel Kristus zomrieť? Aký zmysel mal ten jeho prvý príchod inkognito? Aký zmysel mal Betlehem a aký golgotský kríž? Preto, práve preto, že peklo je skutočné, my potrebujeme záchranu. Preto, že peklo je skutočné, slovo spasenie (záchrana) sa v Biblii tak často objavuje. Potrebujeme byť zachránení.

Pozvanie?

Niektí z vás si možno práve hovorí, že sa vás pokúšam vystrašiť, aby ste sa stali kresťanmi. Nuž, je nepomerne lepšie stať sa kresťanom zo strachu, ako vôbec. Pre Boha to nie je veľmi príťažlivé, aby sme ho považovali len za útočisko pred peklom. Náš Boh je však taký pokorný, že je ochotný prijať aj ľudí, ktorí prichádzajú k nemu len zo strachu.

Nepredstavuj si dnes Ježiša len takého, aký bol – bezmocné dieťa v jaslach. Ján nás dnes ráno pozyva, aby sme sa pozreli na Ježiša, aký bude, keď príde v sláve – Kristus, Bojovník, ktorý *bude šliapať lis s vínom rozhorčeného hnevu vševládneho Boha. Na plášti a na bedrách má napísané meno: Kráľ kráľov a Pán pánov*. Ale Ján napísal: *Blahoslavení sú tí, ktorí sú povolani na Baránkovu svadobnú hostinu*.

Sme pozvaní! Nemusíme platiť vstupné! Nemusíme prekonávať žiadne prekážky – brány sú otvorené! Len jediná vec sa vyžaduje: aby sme pociťovali potrebu. *A Duch i nevesta hovoria: Príď! A ten, kto počúva, nech povie: Príď! Kto žízní, nech príde, kto chce, nech si zadarmo naberie vody života*. To je jediné, čo sa od nás vyžaduje: aby sme boli dosť smädní na to, aby sme prišli. Aby sme pociťovali potrebu Záchrancu a chopili sa ho. Ako to môžeme odmietnuť?

Taká možnosť už zajtra nemusí byť. ■



Velehrad na Morave

„LEBO NÁS ŽENIE KRISTOVA LÁSKA“ (2 Kor 5, 14–20)

FABIO CIARDI

„Včera večer sme boli na večeri s istou maminou priateľkou. Ako prílohu som si objednala hrášok a potom som si chcela dať môj najobľúbenejší zákusok. No mama povedala, že nie. Už som sa chystala mračiť, ale spomenula som si, že hneď vedľa mamy sedí Ježiš, a tak som sa začala usmievať.“

„Dnes som mal ťažký deň. Keď som sa vrátil domov a pozeral som televízor, prišiel brat a vzal mi z ruky diaľkový ovládač. Veľmi ma to nahnevalo, ale potom som sa upokojil a nechal som ho pozeriť televízor.“ „Otec mi dnes niečo povedal a ja som mu na to odvrkol. Videl som, že ho to trápi. Poprosil som ho teda o prepáčenie a on mi odpustil.“

Deti, piatáci v jednej rímskej škole, mali takéto skúsenosti so Slovom života. Možno ani nebadali priamu väzbu medzi týmito skúsenosťami a Slovom, ktoré žili v tom čase, no výsledkom žitého evanjelia sú práve tieto podnety milovať. Ktorékoľvek Slovo si vyberieme, že ho budeme žiť, dôjde k rovnakým účinkom: zmení nám život, vloží do nášho srdca pobádanie vnímať potreby druhých, spôsobí, že budeme k dispozícii pre potreby našich bratov a sestier. Inak to ani nemôže byť. Keď prijmem a žijeme Slovo, rodí sa v nás Ježiš a vedie nás to k tomu, aby sme sa správali tak ako on. Práve toto má na mysli Pavol, keď píše Korintanom.

Vlastná hlboká skúsenosť s Ježišom pobádala Pavla ohlasovať evanjelium a snažiť sa o jednotu v komunitách, ktoré mu boli zverené. Cítil, že Ježiš ho miluje, spasil ho a že tak veľmi prenikol do jeho života, že nič a nikto ho viac od neho nemôže oddeliť: už viac nežil Pavol, lebo v ňom žil Ježiš. Pomyslenie, že Pán ho tak miloval, že obetoval svoj život, ho úplne opantalo, nedoprialo mu pokoj a nezadržá-

teľne ho pobádalo robiť to isté a s rovnakou láskou. Pobáda Kristova láska tak rázne aj nás?

Ak sme naozaj zakúsili jeho lásku, nie je možné, aby sme aj my nemilovali a nevstupovali s odvahou tam, kde je rozdelenie, konflikt či nenávisť s cieľom priniesť zhodu, pokoj a jednotu. Láska nám umožní srdcom prekonať prekážku a v porozumení a spolupatričnosti dospieť k priamemu kontaktu s ľuďmi, aby sme spoločne hľadali riešenia. Nejde o nejakú voliteľnú činnosť. Musíme ísť za jednotou za každú cenu, nesmieme sa nechať zastaviť falošnou opatrnosťou, ťažkosťami či možnými stretmi.

Súri to zvlášť v ekumenickej oblasti. Toto slovo sme vybrali na tento mesiac, v ktorom slávime *Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov* práve preto, aby ho kresťania z rôznych cirkví a komunít žili spoločne, aby všetci cítili pobádanie Kristovej lásky ísť jedni za druhými a tak obnoviť jednotu.

Chiara Lubichová počas otvárania II. európskeho ekumenického zhromaždenia 23. júna 1997 v rakúskom Grazi povedala: „Autentickým kresťanom uzmierenia môže byť len ten, kto vie druhých milovať skutočne Božou láskou – láskou, ktorá vidí v každom Krista a je určená všetkým. Veď Ježiš zomrel za všetko ľudské pokolenie – s láskou, ktorá sa vždy dokáže chopiť iniciatívy, ktorá miluje ako prvá. Je to láska, ktorá vedie milovať každého tak ako seba, zjednocuje nás s bratmi a sestrami v bolestiach aj v radoostiach. Potrebné je, aby aj cirkvi milovali touto láskou.“

Žíme aj my radikálnosť lásky s jednoduchosťou a vážnosťou detí z rímskej školy. ■

Slovo života Január 2017

TOMÁŠ GRULICH

Založil zbor Cirkvi bratskej Černý Most v Prahe (2000), ktorý je materským zborom budúceho zboru CB Rajska Zahrada, Praha. V 2002–2010 bol členom evanjelizačného odboru pri Rade Cirkvi bratskej v ČR pre oblasť nových zborov. Od 2012 je predseda odboru RCB ČR pre obnovu a zakladanie zborov a staníc, kedy sa stal aj členom riadiaceho tímu M4 v ČR.

Je zakladajúcim členom Nadačného fondu nových zborov v ČR (2002). Vzdelával sa v koučingu (pod Gene Wilsonom, USA) pre vedúcich zakladania zborov a v mentorskom programe Dietricha Schindlera. V súčasnosti zakladá zbor Network Praha v centre českého hlavného mesta.

ČLOVEK ZAKLADATEL'

(Rozhovor sa uskutočnil takmer medzi dverami, lebo Tomáš mal po 4-dňovom seminári v Nitre 5-hodinovú cestu nie veľmi vlúdny počasím do Prahy.)

Text a foto: BOHUSLAV PIATKO

Čo vás priviedlo na Slovensko, kde ste dokonca predsedom odboru PLANT pri Rade CB na Slovensku?

T. Grulich: Moja práca na Slovensku začala niekedy v roku 2012. Vtedy sme v Českej republike dostali pozvanie spolupracovať s nórskeym hnutím M4. Keď sme uvažovali o tom, či nadviazať túto spoluprácu, padol návrh zapojiť do projektu aj slovenskú časť Cirkvi bratskej. V tom čase ma pozvali viesť seminár o zakladaní zborov na Slovensku. A tak sa do projektu M4 zapojilo 15 českých a 3 slovenské zbory. Tak som sa zoznámil s prácou v Nitre a Tomášom Henželom, s Milanom Mitanom zo Svätého Jura a s prácou v Trnave. Po nadviazaní tejto spolupráce a zrejme na jej základe som neskôr dostal pozvanie od Rady Cirkvi bratskej na Slovensku, aby som založil a rozbehol odbor pre zakladanie zborov v slovenskej časti cirkvi.

V 90-tych rokoch v českej časti cirkvi vzniklo pomerne veľa zborov. Vznikali spontánne alebo cielene? Ako ste sa vy zúčastňovali na tomto procese?

T. Grulich: Od roku 1994 dodnes sa Cirkev bratská v ČR

rozšírila zo 40 zborov takmer na dvojnásobok – vzniklo 36 nových zborov. A ja som bol jedným z tých, čo boli pri tom. Zúčastnil som sa založenia zboru na Černém Mostě a nového zboru v Prahe. Po niekoľkoročnom rozmachu vlna zakladania zborov utíchla, čo má viacero príčin. V 90-tych rokoch to bol predovšetkým pád totality, ktorý uvoľnil nahromadenú energiu v cirkvi a realizáciu dávnej potreby na vznik zborov. Toto sa postupne naplnilo, takže pôvodný impulz čiastočne zanikol. Došlo k výmene generácií a nové prvky do života cirkvi priniesol aj nový cirkevný poriadok. Nie že by Cirkev bratská v Čechách nerástla, alebo poľavila v týchto snahách, no v súčasnosti skôr prevláda myšlienka osamostatňovať zbory trochu neskôr a opatrnejšie, ako sa to dialo zozáčiarku. Samozrejme, aj teraz pokračuje zakladanie zborov, ale ako samostatné sa ustanovujú až vtedy, keď naplňujú všetky kritériá na život samostatného zboru.

Na Slovensku sa už pohybuje dosť dlho na to, aby ste vedeli porovnať podmienky a spôsoby zakladania zborov tu a v Čechách.





T. Grulich: Každý zbor má svoje špecifické prostredie, v ktorom existuje. Myslím si, že na Slovensku sú všeobecne ťažšie podmienky na zakladanie zborov ako v Čechách. Ale cítiť tu väčšiu túžbu po ich zakladaní. U nás je väčšie a silnejšie zázemie materských, pôvodných zborov, takže aj možností na misiu je viac. Hlad konať takúto prácu je však na Slovensku v súčasnosti väčší a to nie je zanedbateľné pre formovanie hnutia a napĺňanie vízie zakladania zborov. V tomto zmysle je zase Slovensko, naopak, viac pripravené na vznik zborov, pretože si tu mnohí ľudia uvedomujú, že bez nových zborov je budúcnosť evanjelického kresťanstva na Slovensku ohrozená. Nové zbory prinášajú zmenu a zmena prináša oživenie.

Čo je reálnejšie – vznik nového zboru oddelením sa od pôvodného, alebo vznik zboru na zelenej lúke?

T. Grulich: Tých modelov a systémov zakladania zborov je viacero. To, že odíde väčší počet ľudí z pôvodného zboru a založí zbor nový je reálne a možné skôr v mestských, veľkých zboroch. Na Slovensku je toho príkladom vznik zboru Kaplnka oddelením

sa od zboru na Cukrovej. To je asi najrýchlejšia metóda vzniku nového zboru. Otázkou je, či vznikne vôbec taká misijná príležitosť. V Čechách máme skúsenosť, že takto vznikli pomerne rýchlo nové zbory, samozrejme, je dôležité, aby rozchod nebol následkom zlých vzťahov v pôvodnom zbore, no v podstate išlo len o rozdelenie pôvodného zboru. Nie vždy totiž odídená skupina bola schopná osloviť nových ľudí a stalo sa, že takto vzniknutý zbor nemal dlhý život. Pri tímovom zakladaní zboru na zelenej lúke je väčšia príležitosť prekračovať určité sociálne, teritoriálne hranice. Dostať sa na miesta, kde by sa inak evanjelium nedostalo.

Možno pri štiepení zboru nemusí ísť vždy o rozchod v zlom, len sú určité odlišnosti, ktorá spájajú väčšiu skupinu ľudí a tí nevytvoria alternatívne bohoslužby, ale odídu z materského zboru. Máte aj v Čechách takéto skúsenosti? Podarilo sa?

T. Grulich: Pravdou je to, že v minulosti vzniklo v Čechách viac nových zborov oddelením sa od pôvodných kvôli vnútorným nezhodám. Rozhodne je to jeden z najhorších spôsobov

vzniku nového zboru. Ale aj tam, kde k tomu došlo, sa snažíme čo najviac pomôcť tomu, aby rozchod prebehol v duchu vzájomného odpustenia. Ale väčšinou to bolo tak, že do toho išli tí, ktorých spájal podobný pohľad na misiu a zborovú prácu, čo už samo o sebe generuje pomerne jednotnú, aj keď trochu inú skupinu ľudí.

Aké vlastnosti by mal mať líder tímu, ktorý ide zakladať zbor?

T. Grulich: Určite je potrebná charakterová a duchovná zrelosť; ak je ženatý, tak podpora manželky (rodiny). Je potrebné, aby to bol človek, ktorý vie rozbiehať nové projekty, je schopný vzdať sa mnohého, možno aj spoločenského a pracovného postavenia. Musí mať víziu a predstavu o realizácii tejto vízie. Musí rátať s tým, že chvíľu potrvá obdobie, keď nič nebude. V neposlednom rade taký človek musí mať schopnosť vedieť osloviť a získať iných ľudí, ľudí zo sekulárneho prostredia a musí si udržať vplyv na ľudí svojou prirodzenou autoritou. Musí tiež vedieť, čo je tímová práca a aké je miesto lídra v tíme. ■

PLANT.sk

Moderoval a fotografoval BOHUSLAV PIATKO



KOMUNITY ĽUDÍ EVANJELIA

Na výročnej konferencii CB v SR v roku 2015 sa zadefinovali dve priority cirkvi: rozširovanie cirkvi do nových oblastí a obnova zborov. V cirkvi vznikol nový odbor špecializovaný na misijnú prácu – zakladanie nových zborov pod názvom PLANT.sk.

Strávil som s nimi jeden pracovný deň na 4-dňovom seminári v Nitre a po jeho skončení som sa najskôr trochu narýchlo porozprával z predsedom PLANT.sk Tomášom Grulichom (viď predchádzajúce strany 8–9) a potom sme si sadli s **TOMÁŠOM HENZĚLOM** (podpredsedom PLANT.sk a členmi odboru **ŠTEFANOM EVINOM** a **ERVINOM MITTELMANNOM**).

**Využijem najskôr to, že je s nami člen odboru a predse-
da Rady CB Štefan Evin a na
úvod sa spýtam, prečo vznik-
ol iba odbor na zakladanie
zborov a pre druhú prioritu
nie. Venuje cirkev nejakú po-
zornosť aj obnove zborov?**

Š. Evin: Mali sme a stále máme Evanjelizačno-misijný odbor (EMO), ktorý sa usiluje o to, aby sa v našich zboroch diala evanjelizácia a misia (pod misiou sa myslí aj misia v zahraničí), a... teraz trochu odbočím, aby som to nakoniec spojil. Naša cirkev stále má a možno ešte jednu generáciu bude mať nedostatok ľudí, ktorí by mohli a chceli pokryť niektoré oblasti činnosti cirkvi. Na mnohé mladí ešte nestačia životnou skúsenosťou. Preto keď niečo z ústredia cirkvi iniciujeme, tak to väčšinou nie je tak, že ústredie vidí a vníma problém a je schopné tam okamžite nasadiť ľudí. Iniciatíva prichádza zväčša zdola, od ľudí, ktorí už niečo robia alebo chcú robiť a uchádzajú sa o širšiu podporu cirkvi a jej vedenia. Tak to bolo aj s PLANTom. V novej generácii sa objavila skupina ľudí, ktorá pre toto žije, chce tomu rozumieť, chce to robiť a tak sa v cirkvi a jej vedení obzerá, čo na ich snahy povedia, či ich snahy prijmú a akceptujú, prípadne aj podpora. Skôr, ako bol PLANT oficiálne ustanovený, diskutovalo sa aj o možnosti rozšíriť pôsobnosť

EMO týmto smerom. Výsledkom diskusie bolo, že zakladanie zborov bude samostatným odborom. Toto bol prvý podnet k vzniku prvej priority – zakladať zbory. A tento podnet prebudil úvahy o potrebe revitalizovania zborov. Ale aj tejto téme sa môže venovať len niekto konkrétny, kto by túto myšlienku realizoval. Lebo to nemôže byť len programová téza cirkvi – tú musí niekto uskutočňovať. Nevytvoril sa zatiaľ odbor, ale rozbehol sa prvý reálny – aj keď možno pokusný – projekt v Prešove. A veríme, že v prešovskom zbore, ktorý prechádza jednotlivými krokmi revitalizácie pod vedením skúsených ľudí, sa vytvorí tím alebo aspoň zárodok tímu pre celocirkevný proces obnovy zborov.

Teraz trochu vysvetlenia termínu PLANT. Tomáš, vaša skupina tento termín/pojem uviedla do cirkvi. V skratke – čo sa za tým skrýva?

T. Henžel: Rada Cirkvi bratskej ustanovila svoj poradný orgán pod názvom Odbor zakladania zborov. Ten názov sa nám zdal dosť ťažkopádny a nepoužiteľný a chceli sme, aby nás reprezentoval názov, ktorý by vystihoval to, o čo nám ide, aby tomu rozumeli mladí i širšia verejnosť. V angličtine je to Church planting, u nás zakladanie zborov a PLANT je slovo, ktoré je rozoznateľné aj v slovenčine (sadenička – niečo,

čo sa sadí) a nám o to ide – zasadiť evanjelium na nové miesto.

**V logu máte časť názvu ver-
zálkami PLAN a posledné pís-
meno „t“ malé. Prečo?**

T. Henžel: Vo farebnom logu je „t“ zelené a trochu štylizované, aby predstavovalo rastúcu rastlinku (sadeničku, plant) a zároveň kríž. Sadenie evanjelia.

**Z vašej dielne vyšlo aj 4 x 10.
Chápem to ako podtitulok
k vášmu názvu. Čo to zname-
ná? Viem, že si to môžem pre-
čítať na webe, ale rád by som
počul vaše osobné vyznanie,
chápanie tohto symbolu.**

T. Henžel: Je to konkretizácia nášho smerovania. Vízia, s ktorou pracujeme. Symbolizuje to akýsi náš stredne dlhodobý cieľ z časového hľadiska (t. j. 10 rokov). Existuje totiž misiologický princíp, ktorý hovorí, že na to, aby jeden človek mohol stretnúť znovuzrodeného kresťana, mal by sa nachádzať v prostredí, kde je minimálne jedna komunita veriacich na 10 000 obyvateľov. Naším cieľom je založiť na Slovensku aspoň jeden zbor CB na 100 tisíc ľudí. Jednou cieľavedomou črtou je, že my nechceme len zakladať nové zbory, ale chceme zakladať nové zbory, ktoré budú zakladať ďalšie nové zbory. V tom je veľmi veľký rozdiel. 4 x 10 vyjadruje to, že chceme založiť 10 zborov, pripraviť 10 ďalších tímov na zakla-



TOMÁŠ HENŽEL

(Podpredseda PLANT.sk, kazateľ Cirkvi bratskej v Nitre)

Prvýkrát sa k zakladaniu zborov dostal v Tanzánii na ročnej misijnej ceste (2002). Odvtedy je študentom a podporovateľom tejto práce. Počas štúdia v Londýne, mal možnosť inšpirovať sa rôznymi miestnymi aj národnými iniciatívami v zakladaní zborov. V roku 2008 sa presťahoval do Nitry, kde sa založil zbor. Toto dielo prevzal a prácu reštartoval aj vďaka programu M4. Tomáš verí, že v jadre života cirkevného zboru musí byť evanjelium. To vedie aj k imperatívu zakladaniu nových zborov.

danie nového zboru a pracovať s 10-timi ďalšími jednotlivcami, ktorí sa budú na toto poslanie pripravovať. Naším cieľom nie je len rozšíriť počet zborov číselne – našim cieľom je vytvoriť hnutie rastu evanjelia založením nových zborov.

Tak toto si dosť ťažko niekto predstaví pod pojmom 4 x 10.

Š. Evin: Tých 10 zborov, 10 tímov, 10 lídrov neznamená, že v 10-tich zboroch je 10 tímov, ktoré majú 10 lídrov a sme spokojní. Tých 10 ďalších tímov sa má formovať vo vzniknutých zboroch, aby išli na ďalších 10 miest. A v celom tom prostredí a procese sa má zároveň objaviť 10 potenciálnych lídrov, ktorí budú vytvárať ďalšie tímy.



ŠTEFAN EVIN

(Predseda Rady Cirkvi bratskej, člen PLANT.sk)

Ako kazateľ v Leviciach, bol podporovateľom zakladania cirkevného zboru v Nitre a neskôr aj v Trnave. Dodnes je administrátorom misijného zboru v Nitre. S jeho starštvom úzko spolupracuje a zúčastnil sa s nimi na školení M4. Jeho presvedčením je, že Boží plán pre rast Jeho kráľovstva, je zakladanie nových zborov. Roky sa modlí za to, aby Pán Cirkvi svoju cirkev vystrojil a vyslal na nové miesta.

Ale ešte k tej vízii 4 x 10 chcem povedať, že už teraz si vyžaduje určitú korekciu. Prvá veta našej vízie znie: „Chceme s Božou pomocou...“ – mne sa zdá, že je to trochu antropocentrické namiesto toho, aby to bolo teocentrické. Ja mám predstavu o preformulovaní tejto časti vízie na: „Túžime po tom, aby Pán Boh založil 10 zborov...“, nie my s Božou pomocou. Aby to robil Pán Cirkvi a k tomu použil nás.

Ervin, ako to vnímaš ty?

E. Mittelmann: Táto vízia vyjadruje, že aj my sami sa chceme učiť komplexne rozumieť problematike zakladania zborov. To nie je len o tom, že chceme zakladať zbory, ale že ich túžime zakladať rozumne, múdro, čerpať



ERVIN MITTELMANN

(Zakladateľ a kazateľ zboru Mozaika Košice, je členom správnej rady Únie detí a mládeže, člen PLANT.sk)

Na základe Božieho povolania, svojich skúseností a štúdia zakladania zborov dospel k presvedčeniu, že svoj život chce zasvätiť založeniu a vedeniu zboru Mozaika v Košiciach a podporovať podobné iniciatívy po celom Slovensku aj v zahraničí. Má skúsenosti aj s akciovými evanjelizáciami. Túži vidieť komunitu kresťanov na všetkých sídliskách Košíc.

zo skúseností mnohých, ktorým sa v tejto oblasti v ostatnom čase darilo, ale aj zo skúseností tých, ktorým sa nedarilo. Vízia nesie v sebe aj prvky stratégie, a to je dobre.

Váha tohto odboru a tejto vízie rastie aj tým, že členom PLANTu je predseda Rady cirkvi. Prečo si sa rozhodol pôsobiť v tomto odbore?

Š. Evin: Členov odboru menuje Rada...

T. Henžel: ...od začiatku sme chceli, aby to išlo zdola hore a zhora dole. Uvedomovali sme si, že vízia zostane len fantazmagóriou, ak tým nebude žiť celá cirkev aj jej vedenie. Keby to nemalo byť záležitosťou celej cirkvi, tak sa to nepodariť...

Veď práve preto sme sa stretli, aby sa o vás naši čitatelia, cirkev dozvedela. Ja som mal taký pocit (vediac o tejto vízii), že ani nemáte záujem, aby cirkev o vás vedela, aby stála za vami a podporovala vás – dokonca že nemáte možno ani záujem zostať súčasťou tejto cirkvi... To je, samozrejme, môj osobný pocit.

T. Henžel: Dôvod, prečo sme zatiaľ nešli veľmi na verejnosť, je ten, že ešte len kladieme základy, na ktorých by mala vyrásť stavba. Preto sme považovali za vhodné najskôr si medzi sebou vyjasniť, čo treba, postaviť sa na samostatné nohy, aby sme sa mohli postaviť pred ľudí. Aby sme vedeli odpovedať na otázky a vyvracať pochybnosti. Takže – potrebovali sme čas, aby sme si najskôr my kládli otázky a hľadali a vyjasňovali odpovede.

Š. Evin: Neinformovanosť závisí od prostredia, v ktorom sa človek pohybuje. Ak hovoríme, že chceme konať rozvážne a múdro, že chceme byť pripravení, tak časový úsek od sformulovania vízie je naozaj krátky. My sa len učíme, ako na to. Takže informovať o niečom nejako bombasticky sa nám nezdalo užitočné. No už sa dostávame do štádia, keď začneme využívať všetky dostupné prostriedky na komunikáciu s čo najširším počtom ľudí. Ja sa zatiaľ nestretávam so skepsou, ale s opatrným očakávaním, z ktorého cítim tichú túžbu, aby im to vyšlo. Veď ak je niekto reálny kresťan, tak túži po živote a jeho oživení. Treba povedať, že silnú aj vyjadrenú podporu to získava v generácii 20+. Na UPdate sme ich pozvali na stretnutie a predstavili sme im naše motívy a zábery a ich to oslovilo. Zakladanie zborov totiž vnímali ako niečo, čo je problémom staršovstiev, Rady, alebo iných prirodzených vodcov... a privítali náš zámer zapojiť do tohto diania aj ich.

Nie je to potom príliš veľká orientácia na mladých? Súvisí to aj s mojou prvou otázkou

o dôraze na druhú prioritu – revitalizáciu pôvodných zborov, kde je zase väčšina strednej a staršej generácie. A len mimochodom – tam sú aj peniaze, ktoré na svoju činnosť budete potrebovať...

Š. Evin: Toto je veľké nedorozumenie. My sme nepovedali, že našou cieľovou skupinou sú mladí. My sme mladých na konferencii UPdate len prizvali k spolupráci. Absolútne neplatí, že sa zameriavame na mladších a starších nemienime osloviť, alebo ich obchádzame. Ale na druhej strane treba povedať aj to, prečo je dob-

šie však bolo iné – prvý človek, ktorý finančne podporil myšlienku Mozaiky darom 50 eur, mal nad 50 rokov. Pán Boh mi ukázal, že toto nie je vecou len mladej generácie, toto je vecou všetkých, ktorým záleží na šírení Božieho kráľovstva. Druhé, čo som zaregistroval od Starej Turej po Michalovce, kde som s ľuďmi diskutoval o zakladaní zborov, bolo, že tieto myšlienky najprívetivejšie a s najväčším nadšením privítali ľudia nad 70 rokov. Povedali: „Veď my sme robili to isté. Za našej mladosti neboli všade modlitebne, stretávali sme sa

Používanie slov ako zbor,
cirkev v dnešnej dobe
neznie veľmi príťažlivo a zrozumiteľne.

ré oslovovať s myšlienkou zakladania zborov 15 a viac ročných – lebo jednak čochvíľa dorastú a jednak je potrebné, aby vedeli, že to nie je problematika vyhradená pre staršovstvá a ústredie cirkvi. Samozrejme, že chceme osloviť aj generáciu 40+, veď to sú rodičia tých 15-ročných, ktorých je treba všemožne podporovať a sprevádzať. A máš pravdu, tam sú aj peniaze, ktoré budeme potrebovať. Prečo to zakrývať...

E. Mittelmann: Aby sme sa nezamotali. Teraz tu už hovoríme o troch skupinách. Hovoríme o budúcich lídroch, to sú mladší ľudia; potom hovoríme o tých, na ktorých máme prirodzený vplyv, to je naša generácia (35–45) a potom sú tu ľudia, ktorých si nazval starší, a ktorí by mali byť viac informovaní. Ja to vidím trochu inak. Keď som rozbiehal Mozaiku, chodil som po zboroch a všade som hovoril o zakladaní zborov. Teda do určitej miery som ľudí informoval. Samozrejme, informácie išli aj od členov RCB či priamo od predsedu (aspoň tu na východe). Zaujímavejšie

po rodinách. Naše domovy boli naše kostoly aj našou misiou.“ Hovorili: „Ervin, nič nové nerobíte, iba to, čo sme robili my kedysi dávno.“ Nemajme teda pocit, že zakladanie zborov je niečo nové. Skôr si uvedomujem a aj u iných to vnímam, že sa len vraciame naspäť, nadväzujeme na pôvodnú ideu a tradíciu napríklad aj tejto cirkvi.

Stretli ste sa viacerí s myšlienkou zakladania zborov. Čo bolo impulzom?

T. Henžel: U každého je to trochu iné, ale to, čo je u každého rovnaké, je presvedčenie, že vznik nových zborov je prirodzeným vyústením vplyvu evanjelia. Takže prvým impulzom je pochopenie Božích zámerov so svojím ľudom-cirkvou. Veľké poverenie (Matúš 28, 18–20) sa naplňa zakladaním nových zborov a rastom lokálnych zborov. V Nitre si často opakujeme: Evanjelium mení ľudí. Ľudia menia svet. Tento principiálny pohľad na evanjelium nás asi spája a je vo všetkých nás.



Tie naše osobné príbehy o tom, ako sme sa k tomuto dostali, sú potom rôzne. Ja som bol prvýkrát v prostredí, kde sa zakladal zbor, počas ročného pobytu v Afrike. Boh ma vzal za rovník, lebo ma chcel niečím nadchnúť.

E. Mittelmann: Evanjelium naozaj musí meniť motiváciu ľudí. Impulz zakladania zboru u mňa bol takýto: Prišiel som z nekresťanského prostredia a bolo to práve stretnutie s evanjeliom, čo radikálne zmenilo môj život. Potom som vyštudoval teológiu popri civilnom zamestnaní. Stal som sa kazateľom, lebo som veľmi túžil zvestovať evanjelium. V podstate som to stále aj robil. Absolvoval som viacero evanjelizačných kampaní a len pri

mojich vystúpeniach asi 80 ľudí prišlo ku krížu. Neskôr som zistil, že trvalejší efekt bol takmer nulový. Z toho množstva zostalo pri Kristovi možno 5 ľudí. Tak som začal rozmýšľať, kde je chyba. Študoval som kadečo, hlavne misiologickú (jedno zo smerovaní Teológie) literatúru, kde bol tento fenomén podrobne popísaný ako celkom bežný. Celkom iné veci sa totiž dejú, keď sa vytvorí stabilnejšia komunita, vzniknú priateľstvá, vynoria sa spoločné záujmy. Tam už možno hovoriť o zárodku zboru, lebo pôsobenie evanjelia je vzájomné a trvalejšie. Druhým problémom evanjelizácie, ako som to pochopil, je to, že mnohí ľudia sa veľmi ťažko začleňujú do existujúceho spo-

čenstva. Nie je to nemožné, ale je to čím ďalej tým ťažšie. Keď však vznikne nová skupina, pôsobí na novom mieste, tak sú vlastne všetky tradičné prekážky vstupu do zomknutého spoločenstva vyriešené. Nová skupina vytvára svoje vlastné nové prostredie. Takže som presvedčený, že najlepšia evanjelizácia je cez zakladanie nových komunít – budúcich zborov.

Fungujete vyše roka. Hovorili ste, že je to krátko na nejaké výstupy, ale predsa – posunuli ste sa? Ak áno, kam?

E. Mittelmann: Už to, že Mozaika Košice sa nerozpadla, považujem nie za posun, ale za dobrý výsledok. Za tým, že rastieme a fungujeme, je obrovské množ-



stvo drobností, ktoré vytvárajú fungujúci celok. Nesporne je za tým aj doteraz neviditeľná práca PLANtu. Povzbudzovanie, tímová spolupráca, školenia, zdieľanie si literatúry a učenie sa ako vyučovať Bibliu tak, aby sme oslovili, zdieľanie sa s reálnymi skúsenosťami. My v Košiciach vidíme to neviditeľno, ktoré za nami je a aj vďaka ktorému sme. Keď sa pozriem na Nitru či žilinský vznikajúci zbor Za kostolom, sú to rovnako živé a rastúce projekty. Za tým všetkým je do istej miery aj PLANt.

Š. Evin: PLANt ako taký zrejme nezaloží ani jeden zbor. PLANt vytvára prostredie – podhubie, vďaka ktorému, dúfame, môžu vyrásť budúce zbory. Myslím si,

že v Žiline by nový zbor Za kostolom začali rozbiehať aj bez PLANtu, ale asi by to bolo zložitejšie a pre ostatných by to bolo ochudobnenie. My by sme nemali ich skúsenosti, oni by nemali našu podporu. Usilujeme o to, aby vznikla sieť vzťahov, spoločné povedomie. Podľa mňa, ak bolo zakladanie zborov prijaté ako priorita na konferencii v roku 2015, tak veľkým viditeľným výsledkom následne bolo, že na slovenské pomery nezvyčajne konkrétne štrukturovanú víziu 4 x 10 neformálne akceptovala konferencia 2016 s tým, že pridala otázku: Ako to chcete robiť? No a my teraz riešime to „ako“.

T. Henžel: Keď som prišiel do Nitry pred ôsmimi rokmi, neve-

del som o inom zakladajúcom sa zbore CB. O tejto téme sa nehovorilo. Situácia v Nitre navyše nebola príťažlivá. Možno tá námaha a malý úspech odradzovali iné zbory vydať sa rovnakým smerom... Keď sa na situáciu zakladania zborov pozrieme dnes, niektorí už hovoria, že teraz sa o tom hovorí priveľa...

Takže niečo sa určite za ten krátky čas zmenilo. Veľkou výhybkou bol určite aj vznik PLANtu. Aj ja poviem, že neviditeľne, kdesi v pozadí. Zakladanie zborov sa stalo témou rokovania Rady i cirkevných konferencií, je témou na stretnutiach mládeže, mládežníckych konferenciách. A za tým všetkým sú ľudia z PLANtu. A či nás vidno alebo

nevidno? Jednotlivci, v ktorých vidíme potenciálnych členov tímov a zakladateľov, tí to vedia, lebo ich poklepkávame po pleciach.

Š. Evin: Činnosť PLANtu možno najviac ilustruje podobenstvo o hospodárovi, ktoré hovorí Ježiš. Hospodár niečo zaseje a čaká a čaká a čaká – a pomerne dlho stále nič. A zrazu vyrastie jeden lístok, potom druhý, tretí... do žatvy je ešte stále ďaleko, no tá sa už stáva očakávanou realitou. My nie sme schopní predostrieť okamžité výsledky. Ani dieťa sa nenarodí za týždeň.

T. Henžel: Treba tiež povedať, že situácia na Slovensku nie je pre takéto snaženie najpriaznivejšia. Kto má chuť poslať svojich najlepších ľudí a minúť veľké peniaze? V ktorom zbore prekvitá radikálne učeníctvo alebo misia, ktorá nie je len občasnou aktivitou, ale životným štýlom, ktorý

žijeme? Sme v etape vytvárania podhubia. Lebo len v prostredí zdravého učeníctva môžu vzniknúť nové zbory.

E. Mittelmann: Ešte k tomu, prečo o nás málokto vie. Treba objektívne pripustiť, že sme málo informovali mediálne...

Okrem Mozaiky...

E. Mittelmann: ...nech nám je ospravedlnením, ale nebol čas, energia ani kapacita mediálne vystupovať. My totiž nie sme zvyknutí vedieť sa spropagovať. Ak chceme, aby o Mozaike vedeli ľudia v Košiciach, bez kvalitnej mediálnej práce sa to nepodarí. Proste to podceňujeme. Je to akási naša mentalita a podceňovanie informačnej sily médií. Všeobecne badám slabšiu prácu s médiami a sociálnymi médiami. Trochu podceňujeme ich vplyv. Najmä vtedy, keď z ničoho vzniká niečo. To isté platí aj o in-

formovanosti smerom dovnútra cirkvi. V PLANte sa tiež len učíme mediálne vystupovať a vnímať médiá nie ako nepriateľa, ale ako niečo, čo musíme využívať. Je skutočnosťou, že to nie je naša priorita, ale mala by sa ňou práca s médiami stať. Spolupráca s médiami je jednou z ciest, ktorou misia bude musieť ísť. Tak von z cirkvi, ako aj do cirkvi. Pravdou ostáva tiež aj naša – a iste nehororíme len o PLANte – personálna vyťaženosť.

Š. Evin: Možno by sme vôbec nemali používať termín zakladanie zborov. Z rôznych dôvodov to pre mnohých ešte znie nepriateľne. Asi bude potrebné nájsť iný termín – možno vhodnejšie by bolo, keby sme hovorili, že máme „vytvárať komunity ľudí evanjelia“. Používanie slov ako zbor, cirkvi v dnešnej dobe neznie veľmi príťažlivo a zrozumiteľne. Je tu istá pojmová zotrvačnosť a nie-



kedy aj nejednoznačnosť, takže keby sme dokázali ten nemenný princíp a obsah pojmovovo vhodne inovovať a aktualizovať, bolo by to istou pomocou v praktickom šírení evanjelia skrze zakladanie nových zborov.

Nepovedie táto snaha vzniku nových zborov k zániku existujúcich? Ľudia starnú, vymierajú a je možné, že mladí pôjdu s vami do iného, možno menej tradičného prostredia, ktoré si vytvorí sami, ako hovoril Ervin...

E. Mittelmann: Ja to tak úplne nevidím a tento trend nepotvrďuje ani odborná literatúra. Vidím to aj u nás. Keď vznikala Mozaika, od veľkej časti členov CB na východnom Slovensku som vnímal myšlienky, že sa vytvára akási konkurencia, ktorá môže odlákať aj ľudí z pôvodných zborov. Vedome sa o to snažíme a

sme radi, že tomu tak naozaj nie je. Nové zbory nie sú a nemajú byť konkurenciou, avšak môžu byť v mnohom inšpiráciou. V nových zboroch je väčšinou väčšia túžba a odvaha skúšať nové veci. Majú omnoho menšie formálne mantinely. Teda ak nové skupiny kadečo skúšajú, prirodzene to prináša oživenie aj do pôvodných zborov. Je všeobecná skúsenosť, že tam, kde sa zakladajú nové zbory, rozbehne sa intenzívnejší život aj v pôvodných zboroch. No aj pri mnohých novinkách si treba uvedomiť, že my nechceme byť alternatívou voči tradičným zborom. To nie je trend ani vo svete. Nové zbory sa totiž až tak výrazne neodlišujú od pôvodných povedzme v liturgii, len možno kladú dôraz na niečo iné. My nechceme robiť nové, zvláštne veci. Ja s tým nesúhlasím, že zbor by sa mal zakladať ako alternatíva k tradičnému zboru. Ak by

sa tak stalo, tak si treba uvedomiť, že je to nebiblický model – je to model, ktorý vychádza väčšinou z konfliktu. My by sme nemali zakladať zbory preto, lebo tradičný nefunguje podľa našich predstáv; máme zakladať zbory preto, aby sme priniesli evanjelium tam, kde nie je. My potrebujeme skúsenosť starších zborov a ony možno potrebujú inšpiráciu, nápady nových zborov. V zakladaní nových a oživovaní starších by nemal byť žiadny konflikt. Toto si strážme. V šírení evanjelia musíme stáť pri sebe. Priznávam, že v tomto veľké skúsenosti nemáme. Učíme sa to. Učme sa tomu spolu ako jedna cirkev.

T. Henžel: Sme súčasťou Božieho plánu – cirkev, zbor, ja... nezakladám zbor preto, lebo sa mi nepáči môj domovský, ale preto, lebo chcem šíriť evanjelium. To je alfa aj omega celého tohto diania. ■



PREČO ISLAMSKÝ SVET NENÁVIDÍ KREŠŤANSKÚ CIVILIZÁCIU?

ŠTEFAN MARKUŠ
(vedec, diplomat, publicista)

Otázka zaznieva na verejných besedách aj pred masmediálnymi reportérmi. Kladie ju Andor Šándor, český expert na problematiku terorizmu. Problém ostáva väčšinou nezodpovedaný. Bezpečnostný analytik však naznačuje, že motivácia samovražedných atentátnikov je komplexný fenomén a iba zdanlivo súvisí s problémom multikulturalizmu.

Dôsledky spolunažívania inakosti kultúr v Európe sa začali vynárať na pozadí náboženského a národného povedomia už po skončení I. svetovej vojny. Michael Novak¹ po II. svetovej vojne predvídal, že najmocnejšími prúdmi spoločenského vývoja „koncom 20. storočia budú náboženstvo a nacionalizmus“. Problémy multikulturalizmu toho času s obľubou spájame s aktivitami Islamského štátu. Výzva moslimských štátov na Blízkom východe do svätej vojny (džihádu) nám do určitej miery pripomína históriu vojnovnej Slovenskej republiky. Pociťujeme, že sa oživuje staré heslo „za Boha, za národ“, ktoré oduševňuje staršiu slovenskú generáciu a prebúdza vášne mladej generácie. Je vari to, čo dnes pozorujeme v krajine pod Tatrami, dôsledkom kauzy, týkajúcej sa náboženstva a národného povedomia?

Neželané prejavy multikulturalizmu

Tieto vo všeobecnosti vznikajú v interakcii domácej kultúry a tej exportovanej z cudziny. Problémy pri „zmiešavaní kultúr“ nie sú nové a reagujeme na ne celkom prirodzene. Uvedomujeme si, že v dobe postmoderna a v podmienkach neoliberalizmu nadobudli charakteristické črty, ktoré sú už neodvratiteľné. Sprewádzajúce javy vyvoláva globalizácia a demografická evolúcia národných spoločností. Dôsledky neželanej interakcie rôznych kultúr však vnímame s podozrievaním. Je prijímaný ináč „domácimi“ ako „prichádzajúcimi“, nech by imigranti hľadali bezpečie pred vojnou, prenasledovaním alebo túžili iba po zlepšení ekonomickej situácie. Ideálom by bolo, keby spájanie kultúr neviedlo ku konfliktom, ale ústilo do koexistencie. Bolo by ideálne, keby sa spolunažívanie odlišných kultúr zavŕšilo integráciou, výnimočne až asimiláciou, rešpektujúc pritom menšinové práva aj dôstojnosť žiadajúcich o azyl. Na Slovensku evidentne pretrvávajú obava, že projekt spájania kultúr neskončí splynutím väčšiny s „prichádzajúcimi“. Poukazuje sa pritom na vleký problém s integráciou rómskej

kultúry. Na Slovensku by sme sa zrejme uspokojili aj so zmysluplnou mierovou koexistenciou.

Problém spolunažívania

Dobrovoľne prijímaná alebo kvótami nanútená iná kultúra do prostredia väčšinovej kultúry môže s plynúcim časom vygenerovať neželanú ideológiu alebo politický program, čo vývoj smerujúci k integrácii začne ohrozovať. Obava, že aj kontrolovaná evolúcia k zmysluplnému multikulturalizmu sa môže zvrátiť a vyvolať neželaný efekt, pretrvávajú predovšetkým u politických elít. Politici si neželajú riešenia, ktoré latentne skrývajú konflikty. Navrhujú problém riešiť prevenciou. Otázkou je, či dômyselná výchova k tolerancii mladej generácie povedie k cieľu a uspokojí domáce prostredie. Zmysluplná výchova k tolerancii, aj keď v praxi ešte nevyskúšaná, by mala byť programom dňa.

Etnické rozdiely a integrácia

Vo vývoji etnickej znášanlivosti a tolerantného správania sa k inonárodným kultúram nespochybniteľne nastal v strednej Európe istý pokrok. Etnické rozdiely pri integrácii samy o sebe prestali byť zdrojom neriešiteľných problémov. Príkladom je náš južný sused. Maďarmi sa oddávna cudzí občania stávali nie na etnickej príslušnosti, ale z vlastného rozhodnutia. V bývalom Uhorskom kráľovstve (aj v podmienkach dvojmonarchie) sa na základe tohto princípu národnostne menšiny dokázali viac-menej uspokojiť. V demokratických podmienkach politické reprezentácie Maďarska s hrdosťou prehlasujú, že s priznaním kolektívnych menšinových práv sú problémy s inakosťou riešiteľné, zachovávajú pritom ich národné aj kultúrne identity. Prekvapuje však to, že administratíva Viktora Orbána doteraz vychválené integračné nástroje teraz obmedzuje stavaním hraničných plotov. Napriek dobrým príkladom z minulosti sa v kresťanských cirkvách Karpatskej kotliny objavili nebezpečné protiintegračné tendencie, proti ktorým nie sme

imúnni ani na Slovensku. Príčinou tejto filozofie je pravdepodobne iná stránka fenoménu, ktorá sa vynára v štátoch s väčšinovým kresťanským obyvateľstvom. Mám na mysli problém náboženskej rôznorodosti strednej Európy.

Pravdivosť náboženstva

Náboženstvo môžeme definovať podľa jeho obsahu alebo funkcie². Podľa prvej je náboženstvo vierou v nadprirodzenú bytosť, riadiacu svet a ľudský život. Podľa druhej je to presvedčenie o svete, ktorému podlieha myslenie a konanie človeka. Monoteistické náboženstvá (kresťanstvo, judaizmus a islam) sú náboženstvami v prvom i druhom slova zmysle. Rozšírený sekulárny humanizmus možno tiež považovať za náboženstvo, pravda, iba v druhom zmysle slova. Je to systém, ktorý má svoj morálny kódex (prevažne odvodený z judeo-kresťanskej tradície) aj svoje tabu, neverí však v nadprirodzeno. V kontexte funkčnej definície náboženstva sme teda všetci „nábožní“ a líšime sa iba tým, v čo veríme a akého morálneho kódexu sa chceme – úspešne či menej – držať.

Podľa funkčnej definície náboženstva nám tu nejde o to, ktoré náboženstvo je pravdivé, ale o to, ako môžu cirkvi a náboženské spoločenstvá spolunažívať. Je pochopiteľné, že monoteistické náboženstvá, ako aj sekulárny humanizmus zdôrazňujú svoje stupnice etických hodnôt. Práve preto podobnosť medzi etnickou a náboženskou príslušnosťou končí, lebo etnické povedomie ešte neznamená odlišnosť vo vyznávaní etických hodnôt. Predsa Slováci a Maďari, alebo Valóni a Flámi sa môžu škriepiť pre malicherné záležitosti, v dnešnej dobe však málokedy preto, že vyznávajú rozličné morálne hodnoty, ktoré dedične nadobudli etnickou identitou.

Rôzne stupnice morálnych hodnôt odrážajú odlišnosť náboženskú a nie etnickú. Hinduizmus sa od kresťanstva výrazne odlišuje, ale Indovia sa na ostrovoch Veľkej Británie dokázali integrovať bez toho, aby stratili svoju náboženskú identitu. Bezproblémová integrácia odlišných kultúr silne závisí od miery tolerancie tak k náboženskej, ako aj etnickej odlišnosti zúčastnených strán.

Národy strednej Európy

V strednej Európe si národy uvedomujú, že sú výrazne multireligiózne. Uprostred našich národných hraníc žijú katolíci, protestanti, kalvíni, pravoslávni, židia a mnohé iné vierovyznania (aj s nádychom siekt). Jednotlivec však nikdy nemôže byť multireligiózny, aspoň nie v takom zmysle, v akom by mohol byť multietnický. Stredoeurópan však proklamuje aj svoju multi-národnostnú identitu. Hrdo sa hlási napr. k nemecko-českej, slovensko-maďarskej, slovensko-českej, poľsko-ukrajinskej či k inej zmiešanej identite. Dnes sa už dokonca hlásime aj k európanstvu. Čo sa nás však citlivo dotý-

ka, je príslušnosť k cirkvi. Tá nikdy nebola spájaná s procesom integrácie národných štátov do štruktúr EÚ. Kým bola Európa rozdelená železnou oponou (politicky aj ekonomicky), náboženstvo malo v živote ľudí inú funkciu na jednej a inú na druhej strane opony – predovšetkým z politických a ideologických dôvodov. Komunistická totalita ignorovala problém náboženskej odlišnosti ako typický prejav multikulturalizmu, aj keď latentne bol vždy prítomný. Veriaci človek – príslušník akejkoľvek konfesie – bol komunistami označovaný ako „ideologicky nevyrovnaný“.

Po páde železnej opony sa situácia zmenila a nastali problémy, ktoré tvorcovia pôvodnej myšlienky zjednotenej Európy – francúzsky minister zahraničia Robert Schuman a nemecký spolkový kancelár Konrad Adenauer – ťažko mohli predvídať. Kultúrne trenice, ktoré nastali, nespočívali

Zmysluplná výchova k tolerancii,
aj keď v praxi ešte nevyskúšaná,
by mala byť programom dňa.

iba na prebudenom nacionalizme, ale čoraz viac vychádzali z kultúrnej, predovšetkým náboženskej rôznorodosti. Príliv imigrantov v ostatnom čase nastolil nový problém. Domáci obyvatelia začali vnímať odlišnosť náboženskej orientácie utečencov, predovšetkým vyznavačov islamu. Treba si uvedomiť, že islam prichádza do nášho prostredia v čase demografického a náboženského úpadku pôvodného obyvateľstva. Európa je dnes už viac-menej ateistická a právom nás znepokojuje otázka, či ešte reprezentuje kresťanskú civilizáciu. Nejde fakticky o stret dvoch kultúr, islamskej a tej, čo dnes ešte v Európe zostala. Tento problém samozrejme nie je iba európsky.

Kríženie kultúr

Málokedy si uvedomujeme, že islamská kultúra je nábožensky viacmenej homogénna, a tým sa dnes podstatne líši od západnej, kde spolu nažívajú dve svetonázorové orientácie – kresťanská a sekulárne humanistická, pričom číselne – a zdá sa, že aj ideologicko-politická prevaha za posledných sto rokov – sa poznateľne presúva z prvej na druhú.

Teda už právom hovoríme o skrížení kultúr. Západnej a východnej či kresťanskej a islamskej. Ak

už čelíme – ako západná kultúra – náboženskému konfliktu s islamom, potom je kresťanská civilizácia dopredu odsúdená na porážku. Kresťanský svet sa v minulosti už pokúšal o krížové ťaženie v mene kresťanského Boha proti Alahovi, a skončilo sa to veľmi zle. Kresťanstvo aj islam prešli počas storočí dramatickým vývojom. Štatistiky ukazujú, že počet kresťanov klesá práve v prospech vyznávačov islamu. A čo viac, skúsenosti potvrdzujú, že viera Alahových nasledovníkov je silnejšia ako viera kresťanov. Neprekvapí nás, ak s týmto tvrdením veľké kresťanské cirkvi nesúhlasia a budú poukazovať na iné štatistiky. Nepochybne začnú presviedčať, že v západnom svete pretrváva tradične silná viera v trojjediného Boha ako maják na pochybných cestách postmoderného sveta a že iba viera v Boha Biblie a Tóry „drží“ ľudstvo ako-tak nad vodou a ochraňuje svet pred konečným morálnym kolapsom. Iba menšina apologetov judeo-kresťanskej tradície si uvedomuje, že Alahoví nasledovníci zostali dodnes dobrovoľnými martýrmi. Z presvedčenia sú pripravení k sebazničeniu. „Možno hroziť tým, ktorí nemajú strach? Možno dosiahnuť cieľ silou, keď sám cieľ je silou? Možno trestať niekoho stratou života, ak život sám mu nie je hodnotou?“ – pýtal sa po kolapse dvojčiek na Manhattane maďarský esejista László Szále. Džihádiov vlastne nemožno ani potrestať, lebo si sami necenia životy. Nech nikoho neprekvapuje, že moslimská kultúra vygenerovala inteligentných ľudí. Stali sa svetoobčanmi. Splodila ich bieda na neúrodnej púšti, ale vychovala ich nenávisť k bohatstvu a moci západnej civilizácie. Nezostali na púšti. Prišli poznávať svet západu – účelovo, aby ho mohli efektívnejšie ničiť. Svedčia o tom ich životopisy. Len si prečítajme CV nedávnych atentátnikov v Paríži, Bruseli a inde. Trénin-
gom medzi nami sa premenili na nástroje ničenia moderného high-tech sveta – na jedno použitie. Armáda Islamského štátu je zložená z takýchto jednotlivcov. Prešli premyslenou prípravou. Na problémy globalizácie reagujú globalizáciou. Okrem techniky globálneho sveta a svojej pevnej viery nevlastnia nič. Uverili, že príčinou ich biedy je náš blahobyť. Pre nich peniaze a bohatstvo nie sú dôležité. Ak sa k nim dostanú, potom presne vedia, ako ich použiť na likvidáciu seba samých a „nevercov“. Aby neboli v budúcnosti už takí, ako sú oni sami, ani podobní ich obetiam. Zato ich čaká odmena, lono Alahovo. Nazývame ich diablami globalizácie. Ak prehrávame na poli morálky, neprehráme raz aj v boji za našu európsku identitu?

Odhodlanie k samovražedným útokom nie je vo svojej podstate výzvou do náboženskej vojny. Je volaním za iným svetom. Nazdávam sa, že vojna, ktorú Islamský štát vyvolal vo svojom vlastnom prostredí, je vojnou sociálno-civilizačnou. Tá vojna je ľudskou túžbou po rovnakej šanci podieľať sa na zázrakoch moderného sveta.

Východiská?

Aké sú východiská pre utlmenie narastajúcich, zdanlivo neprekonateľných problémov pokojnej integrácie? Matematik a náboženský filozof George Virsik³ navrhuje tri možnosti, ktoré by v budúcnosti mohli zvládnuť potenciálne nebezpečenstvo v Európe, kde už prebieha „súťaž“ medzi zástancami hodnôt tradičného kresťanstva, islamu a sekulárneho humanizmu.

Prvá možnosť vychádza z prostredia sekulárnych humanistov a je zatiaľ najviac prepracovaná. Humanisti hovoria, že všetky náboženstvá sú si svojím obsahom rovnocenné a patria do psychologickej sféry. Keďže tradiční kresťania dnes už pociťujú, že sú kvantitatívne zdecimovaní, humanisti predpokladajú, že podobný osud stihne aj islam. Je otázne, či je to schodná cesta. Predpoklad, že „osvietenské“ vymožnosti západu islam postupne skrotia a zasiahne ich sekularizácia je príliš hypotetická.

Druhá možnosť predpokladá vývoj k určitému európskemu islamu, ktorý v Nemecku reprezentuje Bassam Tibi⁴. Pod euro-islamom rozumie osvietený sekulárny humanizmus, ktorý prakticky ignoruje hodnoty kresťanstva a je k nemu viac rezervovaný ako k judaizmu. Otázkou je, či koncept euro-islamizmu bude priechodný bez kresťansko-islamského dialógu.

Tretia možnosť je rozpracovaná najmenej. Vychádza z tézy, že kresťanstvo by mohlo zohrať úlohu katalyzátora v procese poeurópsťenia islamu. V podstate je syntézou prvých dvoch návrhov. Kresťanstvo má – na rozdiel od sekulárneho humanizmu – s islamom spoločnú nielen vieru v Boha, ale aj mnoho spoločných teologických dôrazov, ktoré na „reformáciu“ iba čakajú (zrovnoprávenie žien, tolerancia k inovercom, liberálne politické doktríny, atď.). Skutočnosť, že Korán a Mohamedova reforma arabského pohanstva sú založené na židovsko-kresťanskej tradícii, je vhodnou platformou pre zmysluplný dialóg⁵.

Prebiehajúca súťaž má smutnú perspektívu. Dokáže sa Európa pre svoju záchranu zmysluplne meniť a pritom neustupovať od zjavenej biblickej pravdy, zanechanej zakladateľom kresťanstva? Odpoveď na takúto otázku vnímame zatiaľ príliš hmlisto. ■

(štúdia bola publikovaná
na portáli www.drahamira.blog.pravda.sk

1. M. Novak, *The New Ethnicity, the Cosmopolitan Ideal, the Pluralistic Personality*, Sydney 1982
2. G. Virsik, <http://www.gvirsik.de/Multikultura.pdf>
3. R. Virsik, *Koniec Európy, ako ju poznáme*, Kolínske listy, Október 2015
4. Pozri: <http://www.cafebabel.com/en/article.asp?T=T&Id=2906>
5. R. Macúch, *Islam a kresťanstvo*, Liptovský Mikuláš, Transciscus 1951



ÚČEL SVÄTÍ PROSTRIEDKY

TIBOR MÁHRÍK

(kazateľ, teológ, filozof, prednáša na FF Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre)

Názov tejto úvahy sa pripisuje Niccolovi Machiavellimu (1469–1527) a dodnes pretrvávajú v rôznych podobách v prostredí demokratických politických systémov aj v bežnom živote. Veta známa zo slovenského kontextu – „Vyhrajte voľby a môžete si robiť, čo chcete...“ spadá do tejto kategórie. Naozaj môžeme v mene dobrého cieľa robiť morálne chybné kroky? Na druhej strane – je možné dosiahnuť dobré ciele bez toho, aby sme sa vyhli morálne chybným krokom? Existuje spôsob, hranica, ktorá nám pomôže rozlíšiť mieru zla, ktorú musíme zniesť na ceste k dobru? Ide o náročnú tému.

Machiavellizmus

Machiavelli svoju snahu o vybudovanie pevného systému spoločnosti spája s rôznymi formami možného násillia, podvodu a kamufláže, čo ukotvuje v úvahe, že reálny život sa nedeje v morálnom svete, ale v reálnom, kde treba žiť a prežiť. Preto sa za machiavelistu označuje niekto, kto sa rozhodne konať morálne pochybne, pragmaticky a cynicky v snahe dosiahnuť cieľ, ktorý bude všeobecne považovaný za prospešný. V Machiavelliho prípade to bol funkčný silný štát. V širšom význame slova však môžeme hovoriť o snahe vybudovať silnú firmu, silnú cirkev, silnú rodinu, systém komunity atď. Lev Trockij (1879–1940), ktorý zažil horúce revolučné roky v cárskom Rusku, na adresu Machiavelliho dodáva – „Účel môže svätiti prostriedky, ak existuje niečo, čo svätí účel.“ Otvára tým nový priestor pre uvažovanie nad našim problémom.

Morálna zložitost

Život nebýva jednoduchý, ale zložitý a niekedy veľmi zložitý. Nejde pritom len o komplikácie typu choroba, ekonomický krach a podobne, ktorým môže čeliť človek alebo spoločnosť. Ide o zložitost vonkajšieho a vnútorného prostredia, v ktorom sa musíme rozhodovať, a teda robiť morálne sudy. Niekedy sa dostaneme do situácie, v ktorej ani jedno z dostupných riešení nie je úplne uspokojujúce a morálne čisté. Vtedy hovoríme o etických rozporoch a morálnych dilemách. Ktorékoľvek riešenie zvolíme, bude morálne problematické. Niektorí idú ešte ďalej a tvrdia, že človek ani nie je schopný urobiť nič, čo by bolo morálne úplne čisté a dokonalé. Na druhej strane – vyplýva z toho, že človek smie robiť zlé veci v mene dobra?

Morálne dilemy

Paradoxy a morálne dilemy nachádzame na každom kroku. Nevyhne sa mu žiadna profesia, žiadna oblasť ľudského či spoločenského života. Biblické zdôvodnenie je jednoduché – realita dvoch svetov

dobra a zla, ktoré sa stretávajú v časopriestore. Objektívna skutočnosť porušenia stvorenia a miesto človeka uprostred porušenia, pričom on sám je porušený, však nijako neobrusuje hrany problému etických dilem. Naopak – vyostruje ich. Nielen Machiavelliho, ale aj Trockého perspektíva totiž viazne na subjekte človeka, teda človek vidí, človek uvažuje, človek vytvára cieľ a človek sa rozhoduje – čiže – človek posväcuje prostriedky aj ciele. Do istej miery je to tak, ale v konečnom dôsledku to tak nie je.

Lietajúci balón

Známy je príklad lietajúceho balónu, v ktorom letia napríklad univerzitný profesor, policajt, politik, tehotná matka, dôchodca a študent medicíny. Nastane porucha balónu a hrozí, že sa zrúti. Jediným riešením je „vyhodiť“ niektorého pasažiera. Ako sa rozhodne posádka? Rozhodne los? Kto bude ťahať los smrti? Alebo sa spraví analýza významu a hodnoty jednotlivcov? Možno niekto vidí dôchodcu za najlepšieho kandidáta záchrany spoločnosti. Už si čosi poží, aj rodinu má... aj kariéru si užil na rozdiel od študenta, ktorý má život ešte len pred sebou. Niekto bude namietať: dôchodca odviezol život pre spoločnosť, z jeho daní žije aj tehotná matka aj študent... má právo si užiť svoj dôchodok a tešiť sa zo života. Možno v prípade politika alebo policajta by nastala rýchla dohoda, ale to neznamená, že ide o morálne čisté riešenie.



N. Machiavelli

Kód Enigmy

V roku 2014 vznikol britsko-americký film *The Imitation Game*, 8-krát nominovaný na Oscara. Dejový rámec tvoria skutočné historické udalosti z obdobia druhej svetovej vojny. Briti v snahe prelomiť nemecký spôsob šifrovania vojnových správ a bojových inštrukcií požiadali špičkového matematika Alana Turinga, aby zostavil tím odborníkov, ktorí problém vyriešia. Turingovi sa to podarilo a dokázali „vidieť“ do nemeckej kuchyne, v ktorej sa plánovali útoky. Paradoxne pri vyriešení problému sa problém ešte len zrodil. O aký problém ide?

Vedieť či nevedieť?

Problém je nasledovný. Ak by veliteľstvo britských vojenských síl na základe rozšifrovania nemeckých správ podniklo jasné kroky napr. na záchranu svojich ohrozených plavidiel, Nemci by prišli na to, že Briti „vedia“ a jednoduchým manévrom by zmenili svoje šifrovanie, aby pokračovali v úspešnej vojne. Takmer dva roky náročného výskumu na strane Britov by vyšli navivo! Dôsledky pre spojenecké vojská by boli zničujúce. Britské velenie sa rozhodlo pre iné riešenie. Bude sa tváriť, že dešifrovací stroj nemá, aby tak získali strategickú prevahu nad Nemeckom. Toto rozhodnutie však znamenalo nechať potopiť niektoré svoje vlastné plavidlá a ponorky. Vedome a premyslene. A to je vážnejší morálny problém ako to, že nepoznám význam šifry nepriateľa, v dôsledku čoho zomrú vojaci, ktorých pošlem do boja.

Matematika a morálka

Po rozlúštení šifrovacieho kódu nemeckej armády zostavilo vedenie britskej armády nový tím. Tvorili ho matematickí analytici, psychológovia a vojenský stratégovia. Matematika mala dať odpoveď na etickú dilemu: Koľko percent vlastných vojakov a materiálu treba vydať na smrť, aby jednak nepriateľ nič nezistil, a zároveň aby Briti postupne získali vojenskú prevahu? Matematici spočítali, politici rozhodli a generáli vykonali. Súčasní vojenský historici a analytici sa domnievajú, že vďaka tomuto rozhodnutiu sa druhá svetová vojna skrátila o cca 2 roky, čím sa zachránilo množstvo životov a zabránilo veľkým materiálnym škodám. Podobná argumentácia sa zvykne používať aj pri zdôvodnení zhodenia atómových bômb v Hirošime a Nagasaki. Je preto pochopiteľné, že na informácie o Enigme bolo v Británii vydané prísne embargo až do 90-tych rokov, kedy sa niektoré informácie zverejnili a stali sa predmetom nielen umeleckého spracovania, ale aj vášnivých odborných diskusií.

Kauza Snowden

Zaujímavý je prípad Edwarda Snowdena, amerického špičkového IT experta, ktorý prešiel tréningom špeciálnych jednotiek americkej armády a pracoval pre NSA (National Security Agency). Pred časom

odovzdal citlivé informácie svetovým médiám, aby vzápätí požiadal o azyl v Rusku, kde žije doteraz. Opäť sa dostal do popredia záujmu verejnosti vďaka nedávnym prezidentským voľbám v USA a obvineniu, podľa ktorého Ruskí IT experti hackli interné informácie e-mailovej komunikácie Hillary Clintonovej. V čom tkvie etický problém Edwarda Snowdena?

Snowden bol zamestnancom NSA. Aj preto napísal etický kódex, ktorý ho zaväzoval k patričnému nakladaniu s informáciami. Ich zverejnením kódex porušil. Snowden tvrdí, že NSA porušila vlastný etický kódex, najmä jeho bod 1.7 „Rešpektovať súkromie iných“ v tom, že odpočúvala nielen Američanov, ale aj Britov, Číňanov... Čo z toho vyplýva pre etické riešenie, najmä ak zväžeme ochranu národných záujmov? Je možné porušiť platný etický kódex v takomto prípade? Rozporuplné reakcie vyvolal nedávny prípad, keď bezpečnostné zložky potrebovali kód mobilného telefónu, ale telefonická spoločnosť im ho odmietla vydať v mene „ochrany záujmov klientov“. Čo ak sa záujmy jednotlivca, resp. skupín dostanú do konfliktu so záujmom spoločnosti? Má dostať vtedy Machiavelliho princíp zelenú? A čo v prípade, ak je spoločnosť totalitným režimom a ide o disent?

Je tu však ešte jeden aspekt – veľmi špeciálne schopnosti jednotlivcov a ich postavenie v neštandardných projektoch spôsobuje fakt, že experti čelia veľmi špeciálnym etickým dilemám. Očakáva sa od nich neštandardné riešenie, ktoré nemusí byť v súlade s prijatým etickým kódexom. Vychádza zvyčajne z vnútorného sveta hodnôt a svetonázoru. O akom hodnotovom systéme svedčí rozhodnutie Snowdena požiadať Moskvu o politický azyl? Narábanie s citlivými informáciami, prístup k súkromnému a intímnemu svetu jednotlivca či komunity sa stáva náročnou etickou výzvou. Svet súčasných sociálnych sietí a nanotechnológií je toho dôkazom.

Možné riešenia

Pri hlbšom nazeraní na túto problematiku možno v zásade hovoriť o dvoch skupinách etických teórií. Konzekvencialistické koncepty považujú za správne, aby sa posudzovanie činu za správny alebo nesprávny udialo zásadne na základe dôsledkov, ktoré vyvolá. Čin sa tu považuje len za prostriedok k požadovanému cieľu. Jeho správnosť alebo nesprávnosť sa vníma z pohľadu miery účinnosti, ktorou k dosiahnutiu cieľa prispieva. V prípade otázky, či zostreliť lietadlo, ktoré sa vďaka poruche nekontrolovane rúti na obývanú oblasť a hrozí katastrofa a smrť stoviek ľudí – áno, zostreliť. Zásadnou otázkou sa tak stáva povaha cieľa, účelu, ktorý sa rozhodnutím sleduje.

Na druhej strane je deontologický prístup. Podľa neho sa činy nepovažujú len za prostriedky k dosiahnutiu cieľa, ale vníma sa intrinzičná dimenzia činu ako takého. Činy sa potom vnímajú ako „správ-



POKOJNÝ ŽIVOT

Pravoslávny mních vešia v blízkosti brehu jazera Tana farebné oblečenie. V tomto najvodnatejšom jazere Etiópie sa nachádza okolo 30 ostrovov. Na mnohých z nich sú kláštory pravoslávnej cirkvi, ktoré vznikli už v 13. storočí. Kláštory sú izolované, preto mnohé z nich slúžia na uskladnenie cenných umeleckých diel a náboženských relikvií z celej Etiópie.

Odhaduje sa, že etiópska pravoslávna cirkev má 40–45 miliónov členov. To je takmer polovica celkovej etiópskej populácie. Vo väčšine pravoslávnych liturgických materiálov sa stále používa staroveký jazyk Ge'ez, ktorým sa už v súčasnosti nehovorí. Dôvodom je používanie Biblie zo 4. storočia v tomto jazyku. Mnohí kresťania z Etiópie túžia po Božom slove v ich vlastnom jazyku. V súčasnosti prebieha v Etiópii približne 35 aktívnych prekladateľských projektov Biblie. 17 ďalších je potrebné rozbehnúť. Modlite sa, prosím, za úsilie preložiť Bibliu v Etiópii.

Foto: Adam Jeske Text: Becca Coon Zdroj: Wycliffe Global Alliance



STRETNUTIE S JEŽIŠOM

Muž z Tadžikistanu sa na chvíľu zastaví na slniečku a láskavo hľadá vpred. Tadžikistan je vnútrozemská krajina s členitými horami, ktorých hrebene sa týčia po celom území. Horami je pokrytých viac ako 90% krajiny. Tadžikistan sa stal obľúbenou destináciou vysokohorských turistov a horolezcov, ale pre tadžických farmárov je na jeho rovinách stále náročnejšie získať prístup ku kvalitnej ornej pôde. Výsledkom je, že sa Tadžikistan výrazne spolieha na podporu z Ruska. Zhruba polovica tadžickej ekonomiky je vybudovaná z príjmov zarobených migrantmi v zahraničí. Viac ako milión Tadžikov momentálne žije a pracuje v Rusku. Počas prípravy na život v zahraničí sa mladí Tadžici učia po rusky v nádeji, že sa tak rýchlejšie zamestnajú, keď dospejú do vyššieho veku.

Preklad tadžickej Biblie bol dokončený v roku 1992. Božie slovo tak bolo sprístupnené viac než šiestim miliónom Tadžikov. Napriek tomu, že je cirkev v Tadžikistane malá, mnohí Tadžici stretli Krista počas svojej práce v Rusku. Existujú aj správy o ľuďoch z Tadžikistanu, ktorým sa snívajú sny a majú videnia o Ježišovi.

Foto: Steve Evans Text: Becca Coon Zdroj: Wycliffe Global Alliance

ne činy“ a „nesprávne činy“ pre ich svoju vlastnú hodnotu samu o sebe. V tomto prípade sa ignorujú dôsledky činov a ciele sa stávajú druhořadé. Podľa tohto princípu sa nevydá súhlas k zostreleniu lietadla, ktoré ide havarovať a zabiť niekoľkonásobne viac ľudí ako je na palube. Ani nebude možné zjesť telo iného mŕtveho človeka, ako sa to stalo po havárii športovcov v Andách dňa 13. októbra 1972.

Iná dimenzia

K častým otázkam ľudí v diskurze o kresťanstve patrí téma o povahe a charaktere Boha. Prečo Boh nechal vyhubiť celé národy? Ako mohol Boh prikázať vojnu? Prečo dobrý Boh dopúšťa zlo na ľudí?... Náročné a legitímne otázky. Patrí k nim aj jedna špeciálna, bez ktorej by obraz otázok mal kľúčovú trhlínu: „Prečo

nevinný Boží Syn zomrel úplne dobrovoľne za vinných ľudí?“ Táto otázka totiž problematiku „prostriedkov“, „účelu“ a „cieľa“ dáva do inej dimenzie. Do dimenzie večnosti a Božej milosti. O tejto dimenzii sa nezmieňuje ani Machiavelli, ani Trockij, hoci – paradoxne – platí aj tam. Ján by preto možno nenamietal s prepisom svojho textu 3, 16 do skrátenej SMS verzie: Jeho účel svätí Jeho prostriedky. ■

Použitá literatúra: B. Dupré: *Filozofia, Slovar*, 2007 / <http://ethics.harvard.edu/blog/snowden-and-institutional-corruption-what-have-we-learned> / Štúdia vychádza ako súčasť projektu KEGA č. 044UKF-4/2016 s názvom „Nanoetika“ tvorba vysokoškolskej učebnice a webovej platformy pre I. a II. stupeň vysokoškolského štúdia.

SRDÍČKO NA HNILIČKO.

JIŘÍ DOHNAL
(Misionár, kazatel v Rovinji)

Představte si, že jste na nejfrekventovanější ulici v New Yorku. Chodníky jsou široké jako silnice a proudy lidí, spěchající jedním i druhým směrem, připomínají proud řeky, kde místo vody tečou lidé. Možná jste tu masu lidí a jejich energii nikdy nepocítili na vlastní kůži, protože žijete v malém městě a velkým městům se záměrně vyhýbáte. Určitě jste však tento výjev proudících lidí viděli v nějakém filmu a dovedete si představit, jak těžké musí být jít proti tomuto proudu, proti nekonečnému davu lidí spěchajících za svým cílem.

Tak takové je naše postavení v tomto světě. Ta cesta, kterou se ubírá většina lidí, je široká jako silnice. Naše cesta vede proti proudu tohoto davu a je úzká akorát tolik, abychom se mohli tímto davem drát proti proudu většiny.

Svět se valí jako nekonečný dav lidí za svým cílem – uspokojit sám sebe. A my jako křesťané máme jít v tom davu opačným směrem. Nepřizpůsobovat se tomuto světu, nenechat se strhnout proudem a žít pro vlastní uspokojení, nýbrž jít proti proudu a vydávat své tělo Pánu jako živou, Bohu libou oběť. Je tak snadné se nechat nést proudem. Stačí nedělat nic. Proud udělá všechno za vás. A ještě budete mít čas prohlížet si všechny krásy okolí. Naopak, když jdete, nebo plavete proti proudu, nemáte na okouknění čas ani energii. Abyste se posunuli vpřed, musíte na to vynaložit všechnu svou sílu. V tomto úsilí jít proti proudu vytrvají opravdu jen ti, co mají hodně silnou motivaci.

Nepravost normou

Pán Ježíš prorokoval, že v posledních časech „ochladne láska mnohých“ a de facto tím řekl, že mnozí křesťané ztratí motivaci. Jak se to stane, že ochladne láska mnohých? V tomtéž verši Ježíš říká, že to bude proto, že se „rozmnoží nepravost.“ Ale samotné rozmnožení nepravosti přece nemůže jen tak samo o sobě ochladit lásku mnohých křesťanů. Jak si to tedy vysvětlit? Mám za to, že nepravost bude tak rozmnožena a tak všeobecně přijímána, že se stane normou. A pro mnohé křesťany, kteří si nevypěstovali hluboký vztah k Písmu, se tyto všeobecně přijímané nepravosti stanou normální tak jako pro svět. Proto jejich láska k Pánu vychladne. A zdaleka to nemusí znamenat, že přestanou chodit do církve, nebo že opustí své křesťanské rituály. Například křesťanům v Efezu se to stalo. Jejich láska k Pánu ochladla. A přitom Pán Ježíš je za mnoho věcí chválí: „Znám tvé skutky, tvou námahu i tvou vytrvalost; vím, že nemůžeš snést zlé lidi a vyzkoušel jsi ty, kteří se nazývají apoštoly, ale nejsou, a shledal jsi, že jsou lháři. Máš vytrvalost a snášel jsi těžkosti pro mé jméno, a nezemlel jsi.“ (Zj 2, 2–3)

Ztráta motivace nebo chladnutí lásky, či ztráta první lásky, což je jedno a totéž, nemusí nutně vypadat tak, že se člověk přestane namáhat dělat skutky, chodit do církve, modlit se a číst Bibli. To vše lze dělat, dokonce s vytrvalostí, a přesto ztratit tu pravou motivaci – čistou lásku k Pánu. Čas od času si kladu otázku, co by se v mém životě změnilo, kdyby Bůh najednou přestal existovat. Poznal bych to hned? Nebo bych ve svých křesťanských rituálech a zvycích pokračoval, jako by se nic nestalo? Když v neděli stojím za kazatelnou v našem sboru tady v Rovinji a dívám se na tváře mých bratrů a sester, kladu si tutéž otázku. Kolik z nich žije v takové závislosti na Pánu a v tak živém vztahu s ním, že by to hned poznali? Je to samozřejmě jen hypotetická otázka, protože Pán nemůže přestat existovat. Ale vede nás k užitečnému zamyšlení nad tím nejdůležitějším – a to je náš vztah s Bohem.

O motivaci

„Kdo vytrvá až do konce, bude spasen.“ Mk 13, 13 Abychom mohli jít vytrvale proti proudu až do konce, potřebujeme si zachovat motivaci, a tu nám neposkytnou žádné naše rituály ani křesťanské zvyky a náboženský provoz. Motivace se rodí ve vztahu. Čím bližší vztah, tím silnější motivace. Tyto verše mají něco společného: Mt 22, 33; Mt 13, 54; Mt 19, 25; Mk 1, 22; Mk 2, 12; Mk 11, 18 a další. Ve všech je zaznamenána reakce prostého lidu při setkání s Ježíšem, s jeho skutky a učením. Pro popis reakce lidí je zde užito buďto řecké slovo *ekpléssesethai*, což znamená **ohromení**, nebo slovo *thaumazó* což znamená **údiv** nebo **obdiv**. Ježíš v lidech vyvolával tyto emoce. A mnohé další jako lítost, radost, bázeň, strach a v některých i hněv. Ale kdo se s Ježíšem skutečně setkal, nezůstal chladný. Jaké emoce vyvolává v nás? Jsme jím ohromeni? Jsme v údivu? Obdivujeme ho? Cítíme lítost, když uděláme něco špatného? Kdy jsme naposledy plakali sami nad sebou? Kdy jsme plakali vděkem? Kdy jsme plakali nad někým? Kdy jsme naposledy ve zbožné bázni padli před ním na kolena? Jestli v nás Ježíš žádné takové emoce nevyvolává, pak

jsme se s ním možná nikdy skutečně nesetkali. Anebo setkali, ale už je to tak dávno, že si to pamatujeme jen matně. Možná jsme své emoce začali dávat spíš někomu nebo něčemu jinému než Pánu, a pro něj už nezbylo. Je li tomu tak, pak nás strhl proud a veze nás s davem po proudu tohoto světa. Chození do sboru, modlení, čtení Bible a skutky jsou bezesporu užitečné a nanejvýš potřebné věci, ale samy o sobě nejsou známkou živého vztahu s Bohem. Protože to vše je možné činit a nemít lásku. Ježíš Efezským říká: „Ale to mám proti tobě, že jsi opustil svou první lásku. Rozpomeň se, odkud jsi spadl, učin pokání...“ (Zj 2, 4a) Zajímavé je, že nikde v Bibli nečteme, že by Ježíš vyvolával ve farizejích a saducejích stejné emoce jako v prostém lidu. Nečteme, že byli „ohromeni“, ani v „údivu“. Nečteme o plačících farizejích ani o lítostivých saducejích. Jak to? Vždyť i oni se setkávali s Ježíšem a mnohdy slyšeli ta stejná slova z jeho úst jako prostý lid. Vždyť viděli většinu těchž zázraků. Jak to, že většina z nich zůstala vůči Ježíši netečná a někteří se stali dokonce i agresivní?

Co je to, co v člověku vyvolá takovou duchovní hluchotu a slepotu? A hrozí i nám, znovuzrozeným křesťanům něco takového, nebo jsme vůči tomu imunní?

Kdybychom zkoumali tuto skupinu lidí, co nikdy nebyla Ježíšem „*ohromena a udivena*“, našli bychom celý seznam postojů, které znemožňují, aby člověk vůbec mohl být ohromen a udiven Ježíšem. Uvedu jen pár věcí: egocentrismus, přetvářka, samospravedlnost, honba za slávou a mocí, tvrdost srdce, soupeřivost, závist, žárlivost, zákonictví, hndopíšství atd. Tam kde jsou tyto věci, nemůže být ohromení a obdiv Ježíše. Tyhle věci to znemožňují. A my víme, že farizejové, saducejové a kněží v nich byli až po uši, že? Ano, nebo ne?

Ale to si opravdu myslíte, že prostý lid s těmito věcmi problémy neměl? Že byl lepší než představitelé duchovní elity národa? Vždyť to byli prostitutky jako Marie Magdalská, kolaboranti jako Zacheus nebo Matouš, zloději jako Jidáš, náfučky jako Petr. I prostý lid měl problémy se závistí, přetvářkou a tvrdostí srdce, tak jako farizeové. Jediný rozdíl



mezi nimi byl v tom, že oni si svůj skutečný stav uvědomovali a přiznali si ho. Ne všichni, ale mnozí z nich dobře věděli, že jsou nemocní a že potřebují lékaře. A proto, když se setkali s Ježíšem, nevcházeli z údivu a byli ohromeni. Kdežto představitelé duchovní elity se pravdě vyhýbali, pravdu potlačovali, pravdě se vzpírali, skutečný stav maskovali, konvice vyleštili zvenčí a svou nečistotu natřeli vápnem na bílo. Spokojili se s tím, že se **zdají** být spravedliví.

Proti proudu

Vstupujeme do finále lidských dějin. Mnohé nepravosti se stávají normální a jsou přijímány jako normální i velkou částí církve. Jsme svědky toho, že mnozí znovuzrození křesťané ztratili motivaci jít proti proudu a žít pro Ježíše v radostné oddanosti. A to první, co se začne z jejich života vytrácet, jsou emoce vůči Ježíši. Ohromení a údiv nad jeho láskou k nim. Dojetí nad milos-

tí, které se jim dostalo. Lítost nad každým hříchem a lichým skutkem. A radost z věcí věčných. To, co pomáhá mně, aby moje láska k Pánu nevychladla a já nebyl stržen proudem světa, je pravidelné připomínání si své vlastní nehodnosti. I to samo o sobě je „proti proudu“, protože to, co dnes všude kolem slyšíme, je, že jsme hodni něčeho většího, lepšího, lesklejšího. Že si zasloužíme to a ono. A ať si dopřejeme tu to a tam to. No a já si připomínám, že jsem hoden věčné smrti v ohnivém jezeře a přesto jsem dostal milost – a ještě jsem byl adoptován do rodiny tak vznešené, že před ní poklekne každé koleno. Připomínám si, že i poté, co jsem byl zachráněn a přijat za syna, jsem se dopustil mnohých hříchů a i ty mi byly všechny do jednoho odpuštěny. Připomínám si, kolikrát mě Otec vysvobodil, uzdravil a vrátil k životu. Připomínám si svou natvrdlost, se kterou se Pán u mě setkával, když se mě snažil něčemu naučit. Připomínám si, kolikrát mi odpustili lidé, moje žena, děti, když jsem jim ublížil a jakou se mnou měli milost, protože i v tom spatřuji Jeho tvář, i to je pro mne Peniel (Gn 32, 31). A toto mé připomínání udržuje mé srdce na hniličko a o motivaci jít proti proudu, jít za Ním celým srdcem pak nemám nouzi. Zkuste to také. ■

TOMÁŠ KOMRSKA
(Autor je vodič trolejbusu)



SILVESTROVSKÝ SLOVNÝ SMOG

Dnes je posledný deň v roku. Ale tri hodiny ráno. Bratislava je celá zahalená do krásneho bieleho šatu – iskriace stromy, belasé strechy, biele cesty. Mráz píše do tichej noci svoje originálne posolstvo a sviatočnú atmosféru cítiť cestou do práce na každom kroku.

Všade je ticho.

Dnes je mojou úlohou čakať na prípadný výpadok šoféra, aby som ho zastúpil. Toto čakanie si vyplňam štartovaním zmrznutých spiacich trolejbusov. Ale nie každý sa dá zobudiť. Mráz krásne zvonku pomaloval každý trolejbus svojskými ornamentmi. Ale mráz a mrznúca vlhkosť preniká aj do elektroniky a kde-tu vyvolá skrat či zabráni elektrickému prúdu, aby tiekol tam, kam má.

Mrázik dokonale obalil drôty vedenia, od ktorých dostávajú tieto stroje životodarnú energiu, a tak trolejbusy spia ďalej.

Čas beží.

Prvé vozidlá by mali o chvíľu vyraziť zväžať ľudí domov z nočných potuliek a naopak – z domovov do ranných prevádzok. Pribúdajúci šoféri aj spolu s majstrami z dielne chcú stoj čo stoj spiacie stroje zobudiť a vyprevadiť za bránu vozovne. Náhodne okoloidúcemu by sa podľa výkrikov mohlo zdať, že ide okolo miesta konania biskupskej konferencie o Trojici a Božej rodine, ktorú ešte umocňujú glorifikujúce žiariace blesky z koncov palíc v mieste dotyku s omrznutým vedením. Na opačnom konci vozovne zasa krúžok vyznávačov intímnej anatómie známymi výkrikmi vyzýva mŕtve tátoše k životu. Ešteže náhodne okoloidúci má rozum a zostal doma spať. Asi by sa zhrozil.

Slovo. Obyčajné slovo.

6:10

Na trati skončil jeden trolejbus, a tak mu ide na pomoc burácajúca a dôsledne dymiacia Tatra. Tro-

lejbus nebol ďaleko od vozovne, tak sa hromžiacia Tatra aj s pacientom na konci tyče dovalila o chvíľu späť. Už je zasa hrobové ticho a po záchrannom vystúpení Tatry zostal vo vzduchu ešte dlho smogový smrad z vylágrovaného motora.

9:05

Neuveriteľné. Všetky vozidlá odišli v predpísanom čase do ulíc mesta. Všetci vodiči nastúpili do práce a základná úloha dňa je splnená. Vo vyprázdnenej vozovni však zostal akýsi opar po slovnom smogu z ranného hromženia a nadávania. Podarilo by sa vypraviť vozy aj bez nervózneho nadávania?

Slovo. Obyčajné slovo. Smogové slovo.

Prečo si potrebujem pri nezdare uľaviť slovom z najintímnejších oblastí života? Prečo si menovaním božských bytostí uľavujem pri strate či bolesti? Slovo. Obyčajné slovo má neobyčajnú moc. Dokáže stvoriť, vliať život, povzbudiť... ale dokáže zabiť, život vziať a nalomené dolomiť.

Trolejbusom bolo asi jedno, ako sa s nimi rozprávalo. Ale ako sa rozprávam so všetkým ostatným živým – to asi jedno nie je. Možno by stálo za to zobrať si pre tento rok neobyčajne obyčajné predstavenie, či skôr dohodu sám so sebou.

Či vlastne dohodu so všetkým živým: „*Nepreviňovať sa slovom*“ – teda neublížovať.

Možno aj ten trolejbus by skôr zobudilo vlúdne slovo. Možno pokojné, rozvážne slovo upokojí aj samotného mňa, rečníka – výkričníka. Možno skôr prídeme nezdaru na kobyľku a vec sa pohne.

Neviem. Ale za pokus to stojí.

A možno ešte predtým by bolo dobré zgenerálkovať svoju vylágrovanú dušu, aby jazyk vypúšťal len upokojujúce slová miesto tých smogových.

Lebo ten, kto šíri pokoj, sa dočká... (Príslovie 12, 20; Matúš 5, 9) ■

TRAJA KRÁLI

Dnes je sviatok Troch kráľov.

Títo mágovia východu, pozorujúc pozorovateľné z oblohy vyčítali, že sa má udiať nie svetová, ale vesmírna udalosť. Bez internetu sa vybrali naisto do neznáma a našli, čo hľadali – Kráľa, aj keď v plienkach, a ešte ku tomu v jasliach – v chlieve. Síce tesne pred cieľom hviezd na chvíľu opustili, pretože sa dali zmiest logickým a strategickým uvažovaním, ale našťastie

sa k hviezde vrátili a nechali sa viesť až do cieľa. Vedeli, že našli, za čím išli.

Dnes som na linke 201 zažil troch iných kráľov, ktorí videli a konali, a troch slepých kráľov.

15:00

Teplota vonku klesá a klesá a žiletkový vietor reže každý kúsok kože, ktorý nájde. V kabínke je ledva +15 stupňov a v salóne pre cestujúcich krásnych +1.

Vyhľadávka hovorí o najnižšej povolenej teplote pre cestujúcich „+15 stupňov“, ale to je mrazivému vetrisku jedno a pri každom otvorení dverí znovu a znovu drzo vtrhne, aby bolo jasné, kto je tu dnes pánom. Rádio čoraz častejšie hlási výstrahu pred mrazivým počasím.

Ozval sa prvý kráľ – riaditeľ združenia Vagus, ktoré pomáha ľuďom bez domova. Zjavne tejto situácii porozumel a v priebehu popoludnia až do neskorrej noci pravidelne v rádiu oznamoval, ako treba pristupovať k bezdomovcom, kam treba volať, ako ich ochrániť. O chvíľu sa ozval druhý a krátko za ním aj tretí kráľ – starostovia dvoch slovenských miest a upozorňovali na možné miesta úkrytu pred mrazom pre miestnych ľudí bez domova. Otvorili haly miestnych úradov, podávajú čaj, deky... Pozorovali, porozumeli a konali. Pri ohrození životov neriešili, prečo sú títo ľudia bez domova, ani to, či sú opití. Naivne som tajne dúfal, že aj nebankovky otvoria svoje vykúrené kancelárie, aby svojich živiteľov aspoň na túto mrazivú noc prichýlili. Ale asi to je tak, že jedni, hoci s úsmevom, rafinovane ubližujú a zasa iní dokážu so srdcom a s úsmevom pomáhať.

18:30

Hlásenie dispečera:

„Upozornenie pre vodičov električiek a autobusov, jazdiacich na konečnú v Dúbravke „Pri križi“. Na tejto konečnej sa pohybuje sviňa. Žiadame vás, aby ste nevychádzali z vozidiel. Dispečeri a policajti sú poslaní.“ Pri osobnom stretnutí s dobre stavanou divou sviňou sa „I“ uprostred slova ľahko zmení na „r“ a z poslanca sa stane žalostný stav.

Ale ak to je sviňa z najvyšších poschodí, niet sa čoho obávať – je neškodná a čistá ako ľalia.

Ale s divými sviňami je to tak, že keď zacítia ľahko prístupnú hranicu, rozryjú a zožerú aj cudziu úrodu a napadnú každého novinára, študentku či mladú aktivistku, ktorí by chceli len na to upozorniť. Tak teda, lepšie nevychádzať.

19:45

Na Trnavskom mýte, v mrazivom vetre pobehuje šialenec v tenkých nohaviciach, šľapkách a v tielku. Ešte som nezastal a už sa zúrivo dobýja do vozidla. Vo vnútri reve, do všetkého búcha a hľadá obeť na útok.

Volám dispečing a žiadam o pomoc, ale v jazde pokračujem akože nič.

Atmosféra je vybičovaná do prasknutia a modlím sa – buď nech vystúpi, alebo nech nás policajti dobehnú. Zastávka, nič, ďalšia – nič. Tretia – šialený naháč vyskakuje do mrazivej tmy a uteká niekam preč. Ruším poplach a dispečing informujem o pohybe a mieste vystúpenia druhého „slepého kráľa“.

23:48

Pri poslednej jazde cestou do vozovne už nezačádzam na železničnú stanicu. Stojím pod ňou, o čom je cestujúca verejnosť informovaná vysvetleným oznamom, a pokračujem svižným tempom do vozovne, pretože 23:52 mi odchádza nočný spoj, ktorým chcem ísť domov.

Na poslednej zastávke pred vozovňou, kde zvyčajne vystupujú oneskorení študenti, náhliaci sa na internát, ostal sedieť nezriadený opitý riadny chlap.

„Konečná – prosím vystúpte.“

„Iiideem... hm... na... s-s-stanicu.“

„Tam sme už boli.“

Kalné oči hovoria o tom, že nerozumie situácii a ani nechápe súvislosti.

Na stanicu to je tak polhodiny sviežej chôdze pre zdravého a triezveho jedinca. Nuž...

Nakoniec sa tretí slepý kráľ vybral určeným smerom a myslím si, že v tom mrazivom vetre príde na stanicu s krvou abstinenta.

Ak budem triezvy, triezvo pozorovať pozorovateľné a nemyslieť len cez svoje brucho, budem môcť zbadáť hviezdu. A porozumieť jej posolstvu, a smelo sa za ňou vydať. ■

DIALÓG

V januári 2017 otvárame **10. ROČNÍK** vychádzania Dialógu.

Vážime si všetkých, ktorí s nami v tomto období spolupracovali a podporovali našu prácu modlitebne aj finančne.

Mrzí nás, že sa nám nepodarilo dosiahnuť plán nákladu časopisu.

Ďakujeme nášmu Pánovi za Jeho požehnanie a príležitosť prinášať duchovné posolstvo v tlačenej podobe.

Modlíme sa, aby sme v 10. ročníku a vari aj ďalších prinášali čitateľom Dialógu to, čo duchovne buduje a vzdeláva, čo inšpiruje a je prínosom v diele evanjelia.

Budte s nami aj v roku 2017.

NA ROK

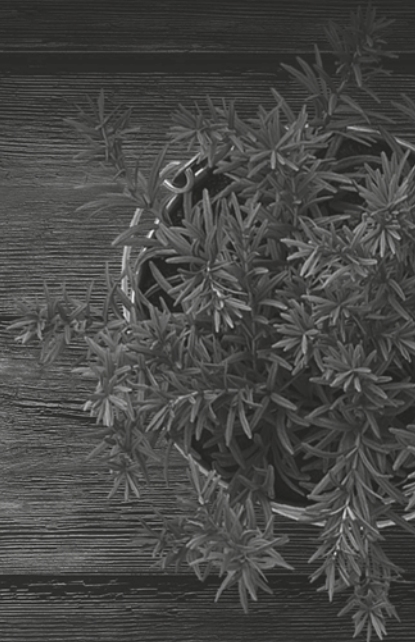
2017

OBJEDNÁVKY
u zborových
distribútorov,
alebo priamo
v redakcii.



AUGUST ROY

Káva s príbehom



Stará Tura



www **AUGUST ROY** sk

✉ objednavky@augustroy.sk ☎ +421 908 469 779

KRÍŽOVKA					„O hodnote človeka nerozhoduje to, čo vie...“ J. G. Fichte				
Autor: Peter Kailing	Podpera	Morský živočích s chápadlami	Smeroval (knižne)		TAJNIČKA	Kód neznámeho štátu	Odhad	Ocko	Zranil
Starorímska bohyňa úrody				Pôvodca	•				
				Joj					
Urna					•				
Obleje (Hovor.)					•	Angl. obj. miera			
						Bolesti krížov			
Prerýval				Túto	•		Chem. zn. niklu		
				Grécke písmeno			Skr. tech. normy		
A podobne (skr.)			Chrám		•				
			Umelý jazyk						
POMÔCKY Pin, Nar, Ops, Un, Ro	Odvážne	Bratislavčan			•			Ženské meno	Hlavné mesto Senegalu
		Pozhášaj							
Spod					•		499. rím.		
							Patriaci Ele		
Chem. zn. molybdénu			Podmien. spojka		•		1. žena		
			To, rus.				Toho času (skr.)		
Citoslovce (Aha, hľa)				Mozol'	•				
				4. rím.					
Latin. jazyk					•				
Strednicová					•	Ťaví kríženeč			

Správne odpovede RELAXu z Dialógu č. 11/2016

Tajnička krížovky so zhodnou legendou: SRDCOM / **Vianočná doplnovačka**: zvonček, sviečka, lízatko, koníček, kolíska, kocúrik, klieťka

Vyriešenú tajničku krížovky a ostatné úlohy posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy: svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHOR do 10. 02. 2017, uverejníme v Dialógu č. 2/2017. Nezapadnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Stranu pripravil Peter Kailing

POMENOVAŤ

Debata o politickej korektnosti je v podaní jej hlavných protagonistov túžbou nazývať veci pravými menami. V priebehu prezidentskej kampane v USA sa rôzni delegáti a účastníci zhromaždení Donalda Trumpa pre spravodajské televízie vyjadrovali práve v tomto zmysle. Už mali dosť politickej korektnosti. Zdržanlivosť vo verejných prejavoch ich otravovala. Keď sa hovorilo o imigrácii, cudzincoch, problémoch s inkulturáciou či o multikultúrnej spoločnosti, vnímali to ako agendu, ktorej nerozumeli. Alebo nechceli rozumieť, lebo vnímali, že to znamená viac verejných peňazí do podpory tých, ktorých oni nemali radi: Mexičanov, ktorí prichádzali ilegálne, imigrantov, ktorí ostávali v USA nelegálne po vypršaní víz a bez zelenej karty, ústretovosť voči Afroameričanom, nezamestnaným, slabým, chorým, náboženskú toleranciu voči moslimom z rôznych krajín sveta, vrátane tých, čo zničili manhattanské dvojčiky.

Eudové verzie, ktoré kolujú medzi slovenskými ilegálnymi migrantmi, sú však jednoznačné: „Sú to hispánci, čo spôsobujú problémy, a preto plot na hraniciach s Mexikom je dobré riešenie. A konečne to niekto povedal nahlas. Stále noví imigranti kradnú prácu nám, ktorí sme sem prišli oveľa, alebo len o pár týždňov skôr, takže to treba zastaviť. Nás už domov určite nepošlú, ale tí noví spôsobujú len problémy. Afroameričania sú a ostatnú pre nás bielych vždy len negrami a kto nechce robiť alebo nevládze, môže ísť, odkiaľ prišiel, ak si nenašetril. Kde-tu sa hovorilo politicky nekorektné o tom, že moslimovia sa ukážu skôr či neskôr ako teroristi a preto je namiesto o tom hovoriť otvorene. Koniec politickej korektnosti znamenal, že to, čo sa hovorilo v krčmách polohlasne,



MIROSLAV KOCÚR
(Teológ, publicista,
vysokoškolský pedagóg.)

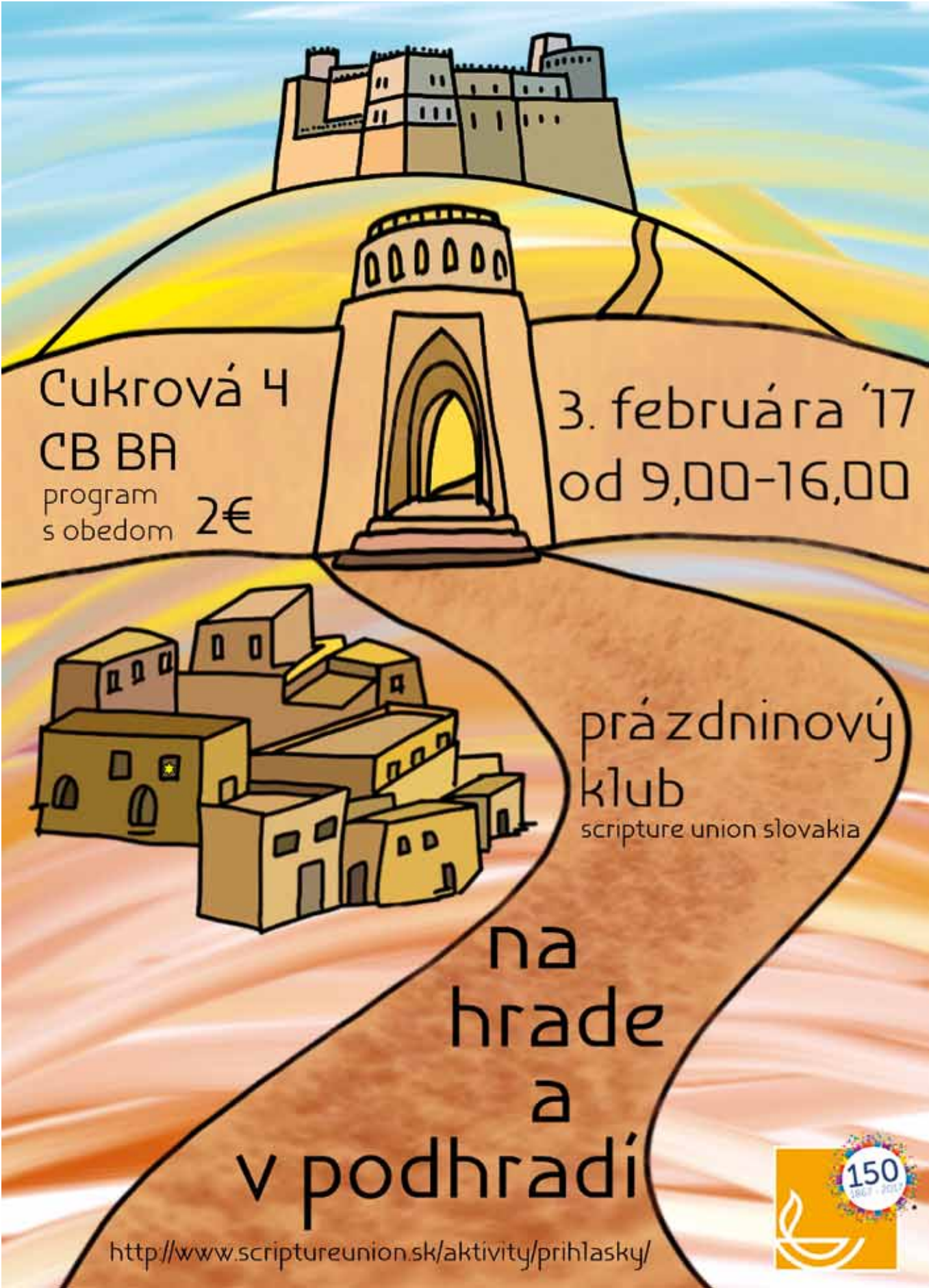
Kniha Genezis sa nevenuje príliš teoreticky tomu, ako vznikali mená stvorených vecí. Jedno však bolo isté. Ten, kto dáva mená, sa vo vzťahu k pomenovanému subjektu alebo objektu dostáva do vzťahu nadradenosti. Človek dáva mená stvorenstvu. Príroda – živá či neživá – sa vo vzťahu k človeku dostáva do stavu podriadenosti. Z antropologického hľadiska dostáva človek zvláštnu úlohu. Je za všetko aj zodpovedný a v láskyplnom akte stvorenia má napodobňovať svojho Stvoriteľa, ktorý dáva človeku meno. A okrem mena dáva človeku aj úlohu zodpovedne spravovať tento svet.

sa začalo hovoriť verejne a ak to doteraz do slušnej spoločnosti nepatriło, prestalo to odteraz platiť. Lebo aj novozvolený prezident to povedal tak, ako sme to doteraz cítili. Sme „prejedení“. Dosť bolo politickej korektnosti.“

Tieto vyjadrenia sú skúšobnou jazdou toho, čo unesie naše vnímanie politickej korektnosti. Nejde totiž len o prázdnu sterilnú formu vyjadrovania, ale o aplikáciu Ježišovho vyjadrenia, že už slová môžu znamenať zabitie, už slová môžu znamenať cudzoložstvo, už slová sú predznamenáním našich postojov a vnútorný svet sa komunikuje práve slovami. Láskovými alebo takými, ktoré zabíjajú, smilnia, pripravujú krádeže, klientelizmus, rodinkárstvo, korupciu.

Politická korektnosť nie je formalita. Je to elementárny prístup slušnosti, ktorý namiesto stereotypov a kolektívneho zovšeobecňovania otvára v každom človeku vždy nový príbeh nádeje a rešpektu. Kedy sa nádej a dôvera, s ktorou k nám prichádza blízky či neznámy človek, muž alebo žena, moslim alebo kresťan, má premeniť na príležitosť ukázať, že máme silu nazvať veci pravými menami a pritom nestratiť tvár.

Vieme byť slušní aj pokojní, aj keď máme strach, ako to dopadne. Božia lekcija dôvery sa nezačína a nekončí Vianocami. A ak niekto nechce pristúpiť na tieto pravidlá, má plné právo počuť od nás to pomenovanie, ktoré mu prináleží. Ak je niekto xenofób, nacionalista, fundamentalista či ľudák, alebo kombinuje zo všetkého trochu, doprajme si tú odvahu a slobodu a pomenujme s rozhodnosťou a láskou to, čo môže ohroziť to, čo si máme chrániť a čo máme kultivovať. Len ak pomenujeme zlo, získame prevahu a slobodu.



Cukrová 4

CB BA

program
s obedom 2€

3. februára '17
od 9,00-16,00

prázdninový
klub
scripture union slovakia

na
hrade
a
v podhradí

<http://www.scriptureunion.sk/aktivita/prihlasky/>

